

QUO VADIS SOCIAL SCIENCES

FISCAOECONOMIA INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES

20 December 2019

Demora Hotel Congress Center

PRESIDENT OF THE CONGRESS

Ahmet Arif Eren (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

EXECUTIVE COMMITTEE

Ahmet Arif EREN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Ahmet Emre BİBER (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Ahmet KAMACI (Bartın University, Turkey)

Ali Gökhan GÖLÇEK (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Anıl BAŞARAN (Yalova University, Turkey)

Dilek BAŞAR DİKMEN (Hacettepe University, Turkey)

Emek YILDIRIM ŞAHİN (Artvin Çoruh University, Turkey)

Emre ATSAN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Fatih Hakan DİKMEN (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

Fevzi ENGİN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Gizem EREN (Hitit University, Turkey)

Kerem GÖKTEN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Mert ŞAKI (Artvin Çoruh University, Turkey)

M. Mustafa AYDIN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Orhan ŞİMŞEK (Artvin Çoruh University, Turkey)

Saadet AYDIN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Samet EVCİ (Osmaniye Korkut Ata University, Turkey)

Vikas ARYA (Rajalakshmi School of Business, India)

Yeliz SARIÖZ GÖKTEN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Zehra DOĞAN ÇALIŞKAN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Z. Eray ESER (Artvin Çoruh University, Turkey)

Secretariat

Barış ÇETİNKAYA

Ersel ERTÜRK

Nuran ERTÜRK ÇAKILCI

Tolga ÇELİK

Tuğçe KUZU

Ulaş Birkan ÇAKILCI

Umut ARSLAN

Yunus ODABAŞ

SCIENTIFIC BOARD

Aleksandra GÓRECKA (Warsaw University of Life Sciences, Poland)

Elshan BAGIRZADEH (Azerbaijan State University of Economics, Azerbaijan)

Enzo MINGIONE (Universita Milano Bicocca, Italy)

Heinz KURZ (Karl Franzens Universitat, Austria)

Immanuel NESS (Brooklyn College of City University, USA)

Jose R Pires MANSO (University of Beira Interior, Portugal)

Luiz Carlos BRESSER-PEREIRA (Brazil)

Mubariz HASANOV (Okan University, Turkey)

Qerkin BERISHA (University of Prishtina, Kosovo)

- Romar CORREA (University of Mumbai, India)
- Ahmet Arif EREN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)
- Ahmet Emre BİBER (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)
- Ahmet ÖZALP (Hitit University, Turkey)
- Altuğ Murat KÖKTAŞ (Ahi Evran University, Turkey)
- Anıl BAŞARAN (Yalova University, Turkey)
- Aslı Ceren SARAL (Ankara University, Turkey)
- Asu ÇIRPICI (Yıldız Technical University, Turkey)
- Aziz KONUKMAN (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)
- Baki DEMİREL (Tokat Gazi Osmanpaşa University)
- Barış ALPASLAN (Ankara Sosyal Bilimler University, Turkey)
- Bülent GÜLOĞLU (İstanbul Technical University, Turkey)
- Cem AKIN (Ankara University, Turkey)
- Çağatay Edgücan ŞAHİN (Ordu University, Turkey)
- Çağdaş Erkan AKYÜREK (Ankara University, Turkey)
- Deniz ABUKAN (Ahi Evran University, Turkey)
- Derya Güler AYDIN (Hacettepe University)
- Dilek ÇETİN (Suleyman Demirel University, Turkey)
- Doğan BAKIRTAŞ (Manisa Celal Bayar University, Turkey)
- Emek YILDIRIM ŞAHİN (Artvin Çoruh University, Turkey)
- Emre AKSOY (Kırıkkale University, Turkey)
- Eren ÇAŞKURLU (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)
- Ergin KALA (Ukshin Hoti Prizren University, Kosovo)
- Erkan ERDİL (Middle East Technical University, Turkey)
- Fatih Hakan DİKMEN (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

Fevzi ENGİN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Gizem ŞİMŞEK (Siirt University, Turkey)

Gülçin TAŞKIRAN (Gaziosmanpaşa University, Turkey)

Gülenay BAŞ DİNAR (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Gülten DURSUN (Kocaeli University, Turkey)

Habib AKDOĞAN (Hitit University, Turkey)

Hüseyin ÖZEL (Hacettepe University, Turkey)

Işıl Şirin SELÇUK (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Kerem GÖKTEN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Levent AYDIN (Ankara Social Sciences University, Turkey)

Levent ORALLI (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

M. Kemal AYDIN (Sakarya University, Turkey)

M. Cem OĞUZ (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Mehmet BAŞ (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

Metin SARFATİ (Marmara University, Turkey)

Muammer KAYMAK (Hacettepe University, Turkey)

Murad TİRYAKİOĞLU (Afyon Kocatepe University, Turkey)

Murat BERBEROĞLU (Artvin Çoruh University, Turkey)

Mustafa DURMUŞ (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

Müslüme NARİN (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

Orhan ŞİMŞEK (Artvin Çoruh University, Turkey)

Ozan ERUYGUR (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

Özgür BOR (Atılım University, Turkey)

Polat ALPMAN (Yalova University, Turkey)

Ragıp EGE (Université de Strasbourg, France)

Saadet AYDIN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Sadık ÇUKUR (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Samet EVCİ (Osmaniye Korkut Ata University)

Sebiha KABLAY (Ordu University, Turkey)

Serap DURUSOY (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Serdal BAHÇE (Ankara University, Turkey)

Şükrü Anıl TOYGAR (Selçuk University, Turkey)

Şükrü APAYDIN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Turkey)

Taha Bahadır SARAÇ (Hitit University, Turkey)

Taha Emre ÇİFTÇİ (Necmettin Erbakan University, Turkey)

Ufuk SERDAROĞLU (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

Uğur ESER (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Umut ULUKAN (Ordu University, Turkey)

Vikas ARYA (Rajalakshmi School of Business)

Yavuz YAYLA (19 Mayıs University, Turkey)

Yavuz YILDIRIM (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Yeliz SARIÖZ GÖKTEN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Zehra DOĞAN ÇALIŞKAN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Zeynep AĞDEMİR (Ahi Evran University, Turkey)

Z. Eray ESER (Artvin Çoruh University, Turkey)

PROGRAMME

OPENING (8.00 – 8.30)

Keynote Speaker: Vikas ARYA

Paralel Sessions (08.45-10.00)

Session I – Salon Active

Head of Chair: Nihat DAĞISTAN

1. Utku ALTUNÖZ, Selçuk BÜKLÜ, Kredi Genişlemesi Cari Açık Üzerindeki Etkili Mi? Türkiye Ekonomisi İçin Sınır Testi Yaklaşımı
2. Çağrı HAMURCU, Borsa Endeksinin Yabancı Yatırım Oranına Etkisi
3. Nihat DAĞISTAN, Küresel Değer Zincirleri ve Yoksullaştırıcı Büyüme
4. Haydar L. EJDER – Eren ÇAŞKURLU, Kamu Harcamaları Talebinin Gelir Esnekliği Sınamasında Wagner Kanunu Ve Musgrave Karşılaştırması
5. Sibel MELER, Şükrü Anıl TOYGAR, Sağlık Hizmetlerinin Finansmanında Teşhis İlişkili Gruplar: Dünü, Bugünü, Yarın

Session II – Salon Smart

Head of Chair: Orhan ŞİMŞEK

1. Romar CORREA, Quo Vadis Social Sciences: Prospects in History
2. Luiz Carlos BRESSER-PEREIRA, the 1980s' liberalization trap: why did Latin America fall behind East Asia?
3. Orhan ŞİMŞEK, Yeni Yapısal İktisat Ve Sanayi Politikaları
4. Tuğçe KUZU, Sertaç HOPOĞLU, Küreselleşme Ve Karbon Dioksit Salınımı İlişkisi: Türkiye İçin Bir Analiz (1970-2017)
5. Sidra Tariq JAMIL, Perspectives on the Cross-Cultural Communication Strategy between China and Islamic Countries along Belt and Road Initiative

Paralel Sessions (10.15-11.25)

Session III – Salon Active

Head of Chair: Umut Ulukan

1. Umut ULUKAN, Türkiye’de Uzak Yol Şoförlerinin Çalışma Koşulları: İşçi Sağlığı ve Güvenliği Açısından Bir Değerlendirme
2. Nihan CİĞERCİ ULUKAN, Türkiye’de İç Göçü Yeniden Tartışmak: Doğu Karadeniz Örneği
3. Barış ÇETİNKAYA, Davranışsal İktisat Üzerine Bir Uygulama: Müziğin Tüketim Üzerindeki Etkisi
4. Nihal GÖKÇE, Türkiye’de Çevre Politikalarının Geleceği
5. Sebiha KABLAY-Fatoş ÖCAL, Hekimlerin Branş Seçimini Etkileyen Nedenler

Session IV – Salon Smart

Head of Chair: Murat Berberoğlu

1. Rabia EFEOĞLU, Türkiye’de Finansal Kalkınmanın Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi
2. Murat BERBEROĞLU, Ortaklığa Dayalı Konut Finansman Yöntemiyle Diğer Konut Finansman Yöntemlerinin Karşılaştırılması
3. Uğur UZUN, Pay Piyasası Sektör Endeksleri İle Döviz Kurları Arasındaki Etkileşim: Borsa İstanbul Örneği
4. Kadir ÇOBAN, Yerel Katılımın Sağlanmasında Kent Konseylerince Kurulan Mahalle Örgütlenmelerinin Rolü
5. Mithat TURHAN, Yapısal Güçlendirme ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki Etkileşim

Session V – Salon Active

Head of Chair: Onur Sunal

1. İbrahim YEMEZ, Raf Yerleşiminin Müşteri Memnuniyeti ve Satın Alma Niyetine Etkisinin İncelenmesi
2. Zaid ALRAWADIEH, Derya DEMİRDELEN, Turizm Endüstrisi ve Gayri Resmi Ekonomide Girişimcilik: Airbnb Üzerine Bir Araştırma

3. Duygu ŞAHAN-Okan TUNA, Ulaştırma Altyapısı ve Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği
4. Özlem TOPÇUOĞLU, Eda BOZKURT, Türkiye’de Bölgesel Tarımın Sürdürülebilir Kalkınma Perspektifinde Etkinliği
5. Onur SUNAL, The Monetary Transmission Mechanism in Turkey

Session VI – Salon Smart

Head of Chair: Recep Kahraman

1. Recep KAHRAMAN, Muhafaza Görevini Kötüye Kullanma Suçunda Maddi Unsurlar Üzerine Bir Değerlendirme
2. Recep KAHRAMAN, Zimmet Suçunda Zilyetliğin Devri Üzerine Bir Değerlendirme
3. Halis KARADEMİR, Ekonomik Krizlerin Öngörülüp Öngörülemeyeceği Meselesi Bağlamında Tacirlerin Sözleşmeleri Güncel Şartlara Uyarlama İstemi
4. İbrahim YEMEZ, Tüketicilerin Ücretli Poşet Uygulamasına Yönelik Algılarının İncelenmesi
5. Şeyda GÜDEK GÖLÇEK, Nükleer Silahların Adil Savaş Kuramındaki Yeri: Hiroşima Ve Nagazaki Deneyimleri

Paralel Sessions (13.30-14.45)

Session VII – Salon Active

Head of Chair: Yeliz Sarıöz Gökten

1. Özlem TEZER-Güney Kore Mucizesini Tersten Okumak: Chaeboller Ve Kore’nin Kalkınma Ekonomisi
2. Z. Eray ESER, Gelişmiş Ülkelerin Ortak Kaynağı: İnsan Kaynağı
3. Yusuf Kemal ÖZTÜRK, Zeynep SAĞLAMDEMİREL, Küreselleşmenin Yoksulluğa Etkileri
4. Yeliz SARIÖZ GÖKTEN-ABD Hegemonyasına Kindleberger’ın Gözünden Bakmak
5. İlyas İlker İŞLER-Aytekin GÜVEN- Dış Ticaretin Emek Talebi Üzerindeki Etkisi: Bir Karşılaştırmalı Dönem Analizi

Session VIII – Salon Smart

Head of Chair: Ahmet Arif Eren

1. Hülya DERYA, Hasan MEMİŞ, Wilhelm RÖPKE’de Avrupa Birliği’nin Geleceği
2. Orhan ŞİMŞEK, Ahmet Arif EREN, Keynes’in İktisadi Düşüncesi Üzerine Bir Değerlendirme
3. Hüsnü BİLİR, Türkiye’nin Biyokütle Enerjisi Potansiyeli
4. Hasan MEMİŞ, Hülya DERYA, ENDÜSTRİ 4.0: Evrim Mi Devrim Mi?

Paralel Sessions (15.00-16.15)

Session IX – Salon Active

Head of Chair: Onur Polat

1. Uğur AKKOÇ- Türkiye ve Avro Bölgesi için Taylor Kuralı Tahmini: Wavelet Dönüştürme Prensipleri ile Zaman-Frekans Analizi
2. Onur POLAT, “Dynamic Interaction Mechanism between Oil Price Shocks and Financial Stress: A TVP VAR Approach”
3. Yusuf Kemal ÖZTÜRK, Zeynep SAĞLAMDEMİREL, Finansal Piyasaların Ülke Ekonomilerine Etkileri
4. Tuğçe KUZU, Hakan ERYÜZLÜ, Sertaç HOPOĞLU, CDS Primleri Ve Faiz Şokları İlişkisi: Türkiye Örneği
5. Ela HİÇYORULMAZ, “Robotik Ve Roboetiğin Finansal Analizler Üzerindeki Etkisi”

Session X –Salon Smart

Head of Chair: Rabia Efeoğlu

1. Rabia EFEYOĞLU, Beşeri Sermayenin Ekonomideki Etkinliği: Kırılgan Beşli Üzerine Bir Analiz
2. Aigerim IBRAYEVA, The transformation of the political culture of the Republic of Turkey and the evolution of the concept of security in the Turkish language
3. Ercan GEÇGİN, Daryush SHAYEGAN’ın Düşüncesinde Doğu Ve Batı Toplumları Arasında Ontolojik Uyumsuzluklar, Melezlikler Ve Kültürel Şizofreni
4. Mehdi Hamidi SHAFIGH, Tractor Club and Shaping of Turks Identity in Iran

5. Ahmad Faiz ANSAR, Accumulation of Trust among Pakistani Elite as the Cornerstone of China Pakistan Economic Corridor (CPEC) Governance

Session (16.30-17.45)

Session XI – Salon Active

Head of Chair: Hüsnu Bilir

1. Esat AYYILDIZ, Modern Arap Literatüründe İktisadi Darlık
2. Ercan GEÇGİN, “Sabri F. ÜLGENER’in İktisat Sosyolojisine Katkıları Üzerine Bir Değerlendirme”
3. İnan AKDAĞ, “Bir Küçük Burjuva İdeolojisi Olarak Türk Milliyetçiliğinin Toplum Ve Ekonomi Perspektifi”
4. Hüsnu BİLİR, Ekonomi Politiğın “İhmal Edilmiş” Öncülerinden: Richard Cantillon
5. Dorna JAVAN, “The agenda-setting process of the drying up of Urmia Lake in the case of the drying up of Lake Urmia through ecological mobilizations.”

KREDİ GENİŞLEMESİ CARİ AÇIK ÜZERİNDEKİ ETKİLİ Mİ? TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİN SINIR TESTİ YAKLAŞIMI

Utku ALTUNÖZ¹
Selçuk BÜKLÜ²

Çalışmanın amacı ‘cari açığın en önemli nedenlerinden biri kredi hacminin artmasıdır’ tezinin geçerliliğini araştırmak ve literatüre katkı sağlamaktır. Bu bağlama teorik anlamda cari açık-kredi ilişkisinin incelenmesinin amacıyla cari açık-kredi hacmi serileri için Pesaran vd. (2001) tarafından önerilen ARDL (Autoregressive Disturbed Lag) sınır testi yaklaşımı tercih edilmiş ve değişkenler arasındaki kısa ve uzun dönem ilişkileri bu yaklaşımla analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre seriler arasında eş bütünleşme ilişkisi tespit edilmiş olmakla birlikte yurtiçi toplam kredi hacmi/ GSYH oranının 1 birim birim artması, cari açık/GSYH oranını uzun dönemde yaklaşık 0.045 puan arttıracaktır. Söz konusu sonuç teorik beklentiler doğrultusunda olmakla birlikte Türkiye ekonomisi için incelenen dönemde kredi hacminin cari açığı çok güçlü bir şekilde etkilediği söylenememektedir. Hata düzeltme mekanizmasının işlevsel olduğu modelde, kısa dönem dengesizliklerin 6,5 ay sonra dengeye geldiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kredi Genişlemesi, Cari Açık, Kredi Genişlemesi, Eş bütünleşme, ARDL

JEL: H81, F32, B23, C22

¹ Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü.

² Phd, Uluslararası Ekonomi.

BORSA ENDEKSİNİN YABANCI YATIRIM ORANINA ETKİSİ

Çağrı HAMURCU³

Bu çalışmanın amacı borsa endeksinin, borsadaki yabancı yatırım oranına etkisini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla BIST Ulusal Tüm Endeksi (XUTUM) ile yabancı yatırım oranı arasında ilişkinin olup olmadığı, Granger Nedensellik Testi ile araştırılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, BIST Ulusal Tüm Endeksi'nden yabancı yatırım oranına doğru tek yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonucun, Borsa Endeksinin yabancı yatırımcıların yatırım kararlarını etkileme potansiyelini göstermesi açısından önemli bir bulgu olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Borsa, Yabancı Yatırım, Davranışsal Finans, Karar Verme, Granger Nedensellik Testi

JEL: C22, G10, G11, G40

³ Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Ortaköy MYO, Finans- Bankacılık ve Sigorta Bölümü.

KÜRESEL DEĞER ZİNCİRLERİ VE YOKSULLAŞTIRAN BÜYÜME

Nihat DAĞISTAN⁴

Küresel değer zincirleri yaklaşımı sadece küresel ekonomik ağlardaki firmaların mevcut stratejilerinin analizi için değil, aynı zamanda uluslar üstü kurumlar tarafından desteklenen neoliberal iktisadi kalkınma politikaları için de giderek daha önemli bir araç haline gelmiştir. Bu çalışma, küresel değer zincirlerinin görece daha yüksek katma değer yaratma aşamalarında yer alabilmek için birbirleriyle rekabet etmek zorunda bırakılan çevre ülkelerde yoksulluk ve eşitsizliklerin yeniden üretilmesine nasıl katkıda bulunduğunu, kapitalist dünya sisteminde gelir düzeyi açısından yakınsamanın aksine iraksama sürecini nasıl biçimlendirdiğini, ulusötesi şirketlerin değer zincirlerinde yaratılan değerden daha büyük pay alabilmek için tekelci güçlerini nasıl kullandıklarını ve bu ilişkilerin nihayetinde yoksullaştırıcı büyüme sürecini nasıl yarattığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma, küresel değer zincirleri yaklaşımından ilham alan politika reçetelerinin sınırlarını aşabilecek yeni bir yaklaşımın gerekliliğini öne sürmekte, çevre ülkelere hızlı bir biçimde egemen olan neoliberal kalkınma politikalarına alternatif üretecek yeni bir yaklaşımın gerekliliğini öne sürmektedir.

⁴ Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Bankacılık ve Finans Bölümü,
e-mail: nihatdag@baskent.edu.tr

KAMU HARCAMALARI TALEBİNİN GELİR ESNEKLİĞİ SINAMASINDA WAGNER KANUNU VE MUSGRAVE KARŞILAŞTIRMASI

Haydar L. EJDER⁵

Eren ÇAŞKURLU⁶

Kamu hizmetlerinin gerçekleştirilebilmesi için yapılan harcamalar olarak kısaca tanımlanan kamu harcamaları; ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, devlet fonksiyonlarının çeşitliliği ve tercihler, piyasaların varlığı ve işleyişi, kalkınma hedefleri gibi bir dizi etmene bağlı olarak farklılaşmaktadır. Farklılaşma kamu harcama tipi ve dönemler itibariyle miktarda söz konusudur. Kamu harcamalarının bileşimi ve miktar değişikliklerinin nedenleri maliye literatüründe de geçmişten bugüne inceleme alanı oluşturmuştur. Özellikle miktar değişiklikleri üzerinden bileşimin incelendiği çalışmalara sıkça rastlanmaktadır. Bu çalışmalardan bilimsel referans niteliği taşıyan A. Wagner ve R. Musgrave'in çalışmaları bu sunum çalışmasının temelini oluşturmaktadır.

A.Wagner'in Sürekli Artış Kanunu (1883); ekonomik gelişme arttıkça kamu sektörünün de büyüdüğünü, sanayileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı ekstra kamu hizmeti ihtiyacının ulusal savunma ve hukuk sisteminin ötesinde artış gösterdiğini, reel gelir artışının gelir esnekliğine bağlı kültürel ve refah harcamaları talebini doğurduğunu ve ekonomik gelişme ve teknolojiadaki değişimin sonucu olarak özel sektörün uzun dönemli yatırımlara yönelik finansmanını kamu harcamalarının tamamladığını ifade etmektedir (Mohammadi vd., 2008: s. 95). Wagner Kanunu çerçevesinde kamu harcamalarına yönelik gelir esnekliğinin 1'den büyük olduğu ifade edilmektedir (Koopt ve Poiruire, 1995: s. 123). Bu durum da kamu harcamalarının milli gelirden daha hızlı artmasına yol açmaktadır. Wagner'in çalışmasının ardından kamu harcamalarındaki gelişmeyi konu olan çalışmalarda, farklı sonuçlar ortaya konmuş ve belli başlıları referans oluşturmuştur. Wagner'in açıklamalarından yola çıkılarak oluşturulan kamu harcamalarındaki esneklik anlatımı, yıllar sonra R. Musgrave'in aynı konu ile ilgili belirlemelerinde farklı bir eksene dikkat çekmiştir. R. Musgrave 1953 çalışmasında savaş ve savunma harcamalarının milli gelir üzerindeki etkisinden bahsetmiş ve söz konusu

⁵ Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü.

⁶ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü.

harcamaların kamu harcamalarından hariç tutulduğunda artış hızının milli gelir artış hızı ile paralellik gösterebileceğine ilişkin savı ortaya atmıştır (Musgrave ve Culterton, 1953: s. 96).

Buradan yola çıkarak bu çalışmada Wagner ve Musgrave'in savları Türkiye ve kontrol değişken oluşturması açısından verisi tutarlı olan bir ülke için test edilecek ve sonuçların hangi görüşü desteklediği araştırılacaktır. Ampirik araştırma için zaman serisi analizine başvurulacak olup, veriler savunma harcamaları (SIPRI database), bütçe kamu harcamaları (Hazine ve Maliye Bakanlığı ve OECD database) ve milli gelir rakamları (OECD database) kullanılarak derlenecektir.

Çalışmada yanıt aranacak temel hususlar şu şekilde maddeleştirilebilir:

- 1.Kamu harcamalarının artış hızı milli gelir artış hızından büyük müdür?
- 2.Şayet büyükse temel olarak buna neden olan harcama bileşimi / bileşimleri hangisi / hangileridir?
- 3.Gelir esnekliği savı geçerli midir? Geçerli ise savunma harcamalarının esnekliği artırıcı etkisi bulunmakta mıdır?
- 4.Musgrave'in ifadesi ile sivil ve askeri harcamalar önemli değişiklikler meydana getirebilme açısından rakip midir?

Anahtar Kelimeler: Wagner Kanunu, Gelir Esnekliği Savı, Kamu harcamaları

**SAĞLIK HİZMETLERİNİN FİNANSMANINDA TEŞHİS İLİŞKİLİ GRUPLAR:
DÜNÜ, BUGÜNÜ, YARINI**Sibel MELER⁷Şükrü Anıl TOYGAR⁸

Tıp ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler sayesinde sağlık sektöründe baş döndürücü gelişmeler yaşanmakta olup geleneksel hastane yönetim uygulamaları gelişerek değişmekte ve sunulan sağlık hizmetlerinde niteliğin artmasıyla birlikte sağlık harcamalarında artış meydana gelmiştir (Kurşun ve Yümsel 2017, Ekici 2017). Sağlık harcamalarındaki bu artış birçok ülkenin kendi sunduğu sağlık hizmetini gözden geçirmesine, sağlık sistemiyle ilgili yeniden organizasyon çalışmalarına, artan sağlık hizmet talebini karşılamak için kaynakların daha efektif kullanımına (Belek 2009, Aydemir ve Ağırbaş 2017, Kurşun ve Yümsel 2017) ve sağlık hizmet sunum maliyetlerinin ödeyici kurumlar ile sağlık hizmet sunucuları arasındaki paylaşımın hakkaniyetli bir şekilde hak edişlerini alabilmesi için geri ödeme sistemleriyle ilgili bir takım çalışmaların hız verilmesine neden olmuştur (Ayanoglu ve ark 2014, Ekici 2017, Özkan ve Ağırbaş 2018). Sağlık hizmetlerinde geri ödeme yöntemleri, sağlık sistemlerinin geliştirilmesini teşvik etmekte ve sağlık politikalarının oluşturulmasında eski uygulamaların detaylı bir şekilde incelenmesine ve günümüz şartlarına uyarlanmasına, geleceğe yönelik etkinliği ve yerindeliği arttırmanın yanı sıra (Kurşun ve Yümsel 2017, Özkan ve Ağırbaş 2018) dünya genelinde gelişmiş ülkelerde vaka başı geri ödeme yönteminden başka amaçlara yönelik kullanılsa da “Teşhis İlişkili Gruplar”, Sağlık Bakanlığı’nın sağlık hizmeti sunumunda nitelik ve sürdürülebilirlik amaçları doğrultusunda yürütülen faaliyetleri arasında yer almakta ve sağlık hizmet sunucularına tanı esaslı, minimum maliyette, nitelikli ve verimli sağlık hizmeti sunmaya çalışmaktadır (TİG uygulama Rehberi 2014, Kurşun ve Yümsel 2017).

⁷ S.Ü. Tıp Fak. Hastanesi TİG Birimi, Selçuk Üniversitesi Hemşirelikte Yönetim AD Doktora Öğrencisi

⁸ Doktor Öğretim Üyesi, Selçuk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı

QUO VADIS, SOCIAL SCIENCES?

PROSPECTS IN HISTORY

Romar Correa

Mainstream economics is founded on the individual and, consequently, all movements toward interdisciplinarity are directed towards psychology and behaviour and further within the individual. We propose an alternative passage, through sociology and anthropology, to history. The connect between micro and macro is found to lie in morality.

THE 1980S' LIBERALIZATION TRAP: WHY DID LATIN AMERICA FALL BEHIND EAST ASIA?

Luiz Carlos Bresser-Pereira

While East Asian countries continued to grow, the Latin American countries stopped in the 1980s, and since then is falling behind. The cause was not the “middle-income trap”, but the “trade and financial liberalization trap”. Differently from the East Asian, the Latin American countries suffer the Dutch disease, but were able to industrialize because they used high import tariffs on manufactured goods to neutralize this long-term overvaluation of the exchange rate. In the 1980s, however, trade liberalization dismantled this mechanism that neutralized the Dutch disease concerning the domestic market, while financial liberalization allowed the increase in the interest rates. The outcome was the fall of the investment rate in manufacturing, deindustrialization, and low growth.

Key-Words: Middle-Income Trap, Trade And Financial Liberalization Trap, Dutch Disease

YENİ YAPISAL İKTİSAT VE SANAYİ POLİTİKALARI

Orhan ŞİMŞEK⁹

Devlet ve ekonomi üzerindeki tartışma özellikle 2008 krizi ile yeniden şekillendi. Ancak tartışmalar devletin rolünün olup olmaması üzerine değil, sanayileşme ve kalkınma sürecinde nasıl bir rol oynayacağına ilişkindir. Bu konuda, güncel bir tartışma olarak Yeni Yapısal İktisat (bundan sonra YYİ) anlayışı ön plana çıkmıştır. Dünya Bankası iktisatçılarından Justin Yifu Lin'in öncüsü olduğu ve kavramsallaştırdığı YYİ, temelde karşılaştırmalı üstünlük teorisini baz alarak, ülkelerin faktör donatımına uygun olarak sahip olduğu karşılaştırmalı üstünlüğe göre bir sanayi politikası izleme gerekliliği üzerinde durmaktadır. Ünlü kalkınma iktisatçısı Ha-Joon Chang ve diğerlerinin savunduğu dinamik karşılaştırmalı üstünlük, yani ülkenin kendi karşılaştırmalı üstünlüğünü kendisinin oluşturabileceği yaklaşımı yerine mevcut faktör donatımı çerçevesinde karşılaştırmalı üstünlüğü sürdürüp geliştirerek sanayileşmeyi öneren YYİ, bu yönüyle geleneksel karşılaştırmalı üstünlüğü onaylayan bir yaklaşımdır. Dolayısıyla kalkınma ve sanayileşme politikalarının bir tarafında karşılaştırmalı üstünlük karşıtı, diğer tarafında karşılaştırmalı üstünlük takipçisi bir yaklaşım yer almaktadır. Bu çalışmada, YYİ'nin temel savunuları ve devletin rolüne ilişkin ortaya koyduğu temel parametreler değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Yapısal İktisat, Devlet, Sanayileşme, Karşılaştırmalı Üstünlükler

⁹ Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa İİBF İktisat Bölümü, simsekorhann@gmail.com

KÜRESELLEŞME VE KARBON DİOKSİT SALINIMI İLİŞKİSİ: TÜRKİYE İÇİN BİR ANALİZ (1970-2017)

Tuğçe KUZU¹⁰

Sertaç HOPOĞLU¹¹

Son yıllarda etkileri giderek artan bir şekilde hissedilen küresel ısınma olgusu, insanların ekonomik faaliyetleri ve çevresel bozulma arasındaki ilişkinin irdelenmesine neden olmuştur. Artan insan nüfusu ile birlikte artan ihtiyaçlar kaynak kullanımını da artırmakta ve insanların küresel ekosistem üzerindeki yükü artmaktadır. Bunlara ek olarak uluslararası ticaretin artması, sınır ötesi insan hareketliliğinin artması ve sermayenin kendisine maliyet avantajı sağlayacak bölgelere gitmesiyle birlikte dünyanın birçok yerinde çeşitli çevresel sorunlar görülebilmektedir. Ekonomi ve çevre arasındaki ilişkiyi irdeleyen çalışmalarda çevresel etkiyi ölçmek için değişik bağımlı değişkenler (karbon ayakizi, su ayakizi, vb.) kullanılmakla birlikte, karbon dioksit salınımı en sık kullanılan değişkendir. Bu çalışmada Türkiye için küreselleşme ve karbon dioksit salınımı ilişkisi 1970-2017 dönemi için araştırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, CO₂ Salınımı, Türkiye

¹⁰ Yüksek Lisans Öğrencisi, İskenderun Teknik Üniversitesi Ekonomi ve Finans Anabilim Dalı, tugcekzu94@gmail.com

¹¹ Dr. Öğr. Üyesi, İskenderun Teknik Üniversitesi, Uluslararası İşletmecilik ve Ticaret Bölümü, sertac.hopoglu@iste.edu.tr

**PERSPECTIVES ON THE CROSS-CULTURAL COMMUNICATION STRATEGY
BETWEEN CHINA AND ISLAMIC COUNTRIES ALONG BELT ONE ROAD
INITIATIVE**

Sidra Tariq Jamil

This paper addresses the China's dream of common destinies and the promotion of shared values with countries along the "One Belt One Road". The crucial focus will be on inter-cultural communication between Sinic and Muslim worlds where this "One Belt One Road" initiative promises to bring a new process of civilization from east to west. In order to gain greater insight, the role of Gwadar as a gateway to this era of new world order along OBOR will be discussed in detail.

TÜRKİYE’DE UZAK YOL ŞOFÖRLERİNİN ÇALIŞMA KOŞULLARI: İŞÇİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Umut ULUKAN¹²

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2019 Eylül ayı verilerine göre Türkiye’de 845.210 kamyon ve ağır tonajlı yük taşıtları bulunmaktadır. Son 20 yılda bu taşıtların sayısı %115’den fazla artmasına rağmen toplam motorlu taşıtların içerisinde bu grubun oranı yalnızca %3,7’dir. Ancak toplam motorlu taşıtların %3,7’sini oluşturmasına rağmen Türkiye’de karayolu ağında 2018 yılında ölümlü yaralanmalı trafik kazasına karışan kamyon ve ağır tonajlı yük taşıtlarının oranı %5’dir. Öte yandan kazaya karışan araç tiplerinin ölüme neden olma açısından önemlilik derecelerini inceleyen bir çalışmada kamyonet birinci sırada yer alırken ikinci sırada kamyon ve ağır tonajlı yük taşıtları yer almaktadır (Ozgan,2008). Dünyada da benzer şekilde kamyon ve ağır tonajlı yük taşıtlarının ölümlü ve yaralanmalı trafik kaza oranları yüksektir. Bu kazalardaki en önemli sebep ise yorgunluk ve uykusuzluk olarak belirtilmektedir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan bir araştırmaya göre kamyonların yapmış olduğu trafik kazalarının %67’sinin sebebi yorgunluk olarak saptanmıştır (Sabbagh-Ehrlich vd., 2005). Dolayısıyla karayolu yük taşımacılığında çalışma koşulları, işçi sağlığı ve güvenliği yalnızca uzun yol şoförlerinin temel sorunu değil aynı zamanda bir halk sağlığı da sorunudur.

Tehlikeli ve çok tehlikeli olarak sınıflandırılan karayolu yük taşımacılığında karşılaşılan en önemli riskler; stres, gürültü, şiddet, titreşim, yalnız çalışma, yorgun ve uykusuz halde araç kullanma olarak sıralanabilir. Bu çalışmada taşımacılık ve lojistik sektöründe karayolu yük taşımacılığı yapan uzun yol şoförlerinin çalışma koşullarına ve mesleki sağlık ve güvenlik risklerine odaklanmaktadır. Bu amaçla 2019 yılı Eylül-Ekim aylarında Samsun il sınırları içinde yer alan E70 karayolu (Karadeniz sahil yolu) üzerinde yer alan bir tır parkı ve uzak yol şoförlerinin sıklıkla mola verdiği kamyon/tır dinlenme tesislerinde toplam 17 uzak yol şoförü ile görüşülmüştür. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve yarı yapılandırılmış soru formu ile şoförlerle yüz yüze derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde iş

¹² Dr.Öğr.Üyesi, Ordu Üniversitesi Ünye İ.İ.B.F. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, e-mail: ulukan@gmail.com

geçmişleri, çalışma koşulları, işveren ile olan ilişkiler, sağlık durumları, uyku kalitesi, yorgunluk ve yaşadıkları iş kazaları ele alınmıştır. Bu bildiri ile araştırmanın bulgularının paylaşılması ve tartışmaya açılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karayolu yük taşımacılığı, uzun yol şoförleri, işçi sağlığı ve güvenliği

TÜRKİYE’DE İÇ GÖÇÜ YENİDEN TARTIŞMAK: DOĞU KARADENİZ ÖRNEĞİ

Nihan Ciğerci ULUKAN¹³

Türkiye’de iç göç 1950’lerle birlikte hızlanan toplumsal ve ekonomik dönüşüm sürecinin parçası olarak kentsel ve kırsal alanların nüfus yapılarında farklılaşmalar yaratmıştır. Türkiye’nin iç göç tarihi genellikle birbirini izleyen üç dönem şeklinde ele alınmaktadır: “50’ler ve 60’ler”, “60’lar ve 70’ler” ve “80’ler sonrası” (İçduygu ve Ünal, 1998). Türkiye’de 1950’li yıllarla birlikte tarımın makineleşmesi, geleneksel toprak sahipliği rejiminin değişmesi, topraksızlaşma ve toprak kutuplaşması, ulaşım alanındaki gelişmelerle kırsal nüfus kentsel alanlara yönelmiştir. 1960 ve 70’ler boyunca sanayileşme sürecinde hızlı ilerleme kaydedemeyen Türkiye’de kentsel alanlara hızla akan kırsal işgücü “gecekondular”da yaşayan ve kayıtdışı sektörlerde çalışıp geçimini sağlayan bir göçmen kitlesi haline gelmiştir. 1980 sonrası göç hareketlerini incelediğimizde kır kent göçünün yanısıra kent-kent, kent-kır, kır- kır gibi farklı göç örüntüleri birarada görülmektedir. Bu göçler arasında mekik göçü diye adlandırılan kırsal kesimde oturup kente geçici veya mevsimlik göç edenler geçmişe göre ağırlık kazanmış ayrıca kırdaki tarım-dışı faaliyetler artmıştır (Ertürk, 1998). Artık daimî nüfusa dayanan göç tahminleri giderek yetersiz kalmaktadır. Diğer yandan göç istatistikleri incelendiğinde bölgelere göre farklılaşan göç örüntüleri değişen göç türlerinin bölgesel önemini de ortaya koymaktadır (Özbay ve Yücel, 2001).

Bu çalışmada Doğu Karadeniz kuşağında 1980 sonrasında yaşanan neoliberal dönüşümün kırsal yapıya etkisi ve yarattığı yeni iç göç örüntüleri tartışmaya açılacaktır. Çalışmanın odak noktası bu iç göç örüntülerinden biri olarak son dönemde fındık tarımında artan maliyetler nedeniyle alternatif bir ürün olarak çay tarımına geçen kırsal haneler olacaktır. Kırsal dönüşümün çay tarımına yansıyan kısmında giderek artan emek ihtiyacı, geliri azalan haneler için kurtarıcı bir rol oynamaktadır. Hanelerin büyük bir kısmı yarıcı olarak çay tarımının yoğun olarak yapıldığı Rize

¹³ Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi Ünye İ.İ.B.F. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, e-mail: nihancigerci76@gmail.com

ve çevresine göç etmektedir. Bu bağlamda yaşanan göç sürecinin bölgenin ekonomik, sosyal koşullarını ve emek piyasalarını nasıl etkilediği ve şekillendirdiği aktarılmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: iç göç, tarımda dönüşüm, emek hareketliliği, yarıcılık, Doğu Karadeniz

DAVRANIŞSAL İKTİSAT ÜZERİNE BİR UYGULAMA: MÜZİĞİN TÜKETİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ¹⁴

Bariş ÇETİNKAYA

Davranışsal iktisat, psikoloji ve geleneksel iktisadın birleşim noktası olarak, tüketiciler ve diğer iktisadi ajanların karar verme süreçlerini inceleyen, klasik iktisadın rasyonel birey varsayımının aksine insanların sınırlı rasyonellik yeteneğine sahip olduğunu göz önünde bulunduran bir yaklaşımdır. Bu yönüyle davranışsal iktisat, iktisadın sadece sayısal yöntemlerle analiz yapmasının sakıncaları üzerinde durarak, psikoloji ve sosyolojinin de önemini belirtir. Bu yaklaşım tüketici teorisinde de psikolojik unsurların tüketici davranışları üzerindeki önemine dikkat çeker. Bu tez çalışmasının amacı davranışsal iktisat yaklaşımı çerçevesinde müziğin tüketici davranışları üzerindeki etkisini bir uygulama ile incelemektedir. Bu yönüyle çalışma, Türkiye’de henüz çok fazla çalışılmayan uygulamalı davranışsal iktisat alanına katkı yapmayı hedeflemektedir. Çalışmada ilk olarak davranışsal iktisadın tarihsel süreci, daha sonraki bölümde tüketici davranışlarını etkileyen içsel ve dışsal faktörlerin neler olduğu incelenmiştir. Son bölümde ilgili literatüre değinilmiş ve klasik müzik, pop müzik ve müziğin olmadığı durumların bireyin tüketim kararını nasıl etkilediği üzerine bir saha araştırmasına yer verilmiştir. Saha araştırmasından elde edilen veriler Kruskal Wallis Testi ile analiz edilmiştir. Test sonuçları matematiksel olarak, klasik müziğin seçilen tüm ürünlerde kişi başına düşen sipariş miktarını arttırdığını göstermektedir. Elde edilen bu sonuçların ilgili literatürle tutarlı olduğu gözlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Davranışsal İktisat, Tüketici Davranışları, Mağaza Atmosferi, Müzik, Kruskal Wallis Analizi

¹⁴ Bu çalışma Doç. Dr. AYTEKİN GÜVEN' in danışmanlığında, Bariş ÇETİNKAYA' nın 06/08/2019 tarihinde Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi' nde sunmuş olduğu yüksek lisans tezinin bir bölümüdür.

TÜRKİYE'DE ÇEVRE POLİTİKALARININ GELECEĞİ

Nihal GÖKÇE¹⁵

İnsanoğlu var olduğu günden bugüne yaşadığı doğal çevreyi şekillendirmek için çalışmaktadır. İnsanoğlunun çevreyi şekillendirme ve kullanma isteği zaman içinde doğaya zarar vermeye başlamıştır. İnsanın biricik yaşam alanı olan doğayı kendi çıkarları uğruna hesapsızca kullanması diğer canlıların da yaşam alanı olan doğadaki tahribatları giderek artırmış ve onun çevresiyle olan ilişkisinde, neredeyse tüm dengeler doğanın aleyhine bozulmaya başlamıştır (Erol ve Uzun, 2016: 17). Özellikle 20. yüzyılda sanayileşmenin hız kazanması ve beraberinde fosil yakıtların artan oranda kullanılmaya başlanması çevre üzerinde ciddi tahribat yaratarak çevre sorunlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Dolayısıyla günümüzde ormansızlaşma, erozyon, plansız kentleşme, iklim değişikliği, asit yağmurları, biyolojik çeşitliliğin azalması gibi ekolojik dengenin bozulmasına neden olan bu unsurlar canlı yaşamını olumsuz yönde etkiler hale gelmiştir. Ne ironiktir ki, çevreyi kirleten temel öge insanken, kirlenme nedeniyle ortaya çıkan dış etkilere de ciddi biçimde etkilenmeye başlamıştır. İnsanoğlunun sahibi olduğu üretim araç ve mekanizmaları karşısında doğanın kendi kendini koruma altına alma ve yenileyebilme olanakları oldukça zorlaşmıştır. Bu bozulmanın etkileri bazı alanlarda neredeyse tamamen geri dönülemez bir duruma gelmiştir (Baykal, 2008: 4). Yaşanan bu sorunlar karşısında bunların ortadan kaldırılması için dünya ülkeleri tarafından birtakım politikalar üretilmeye başlanmıştır. Çevre kirliliğinin sonuçlarının bölgesel değil küresel düzeyde ele alınması gerektiğinden oluşturulacak politikaların verimli olabilmesi için tüm ülkeler tarafından birlikte uygulanması gerekmektedir. Bu inanç doğrultusunda dünyadaki farklı kuruluşlar çevre politikaları üreterek, bunların uygulanmasına liderlik etmektedirler.

Bu bağlamda Avrupa Birliği de çevreyle ilgili sorunlara kalıcı çözümler bulabilmek için çeşitli antlaşmalar ortaya koymuş, sorunları giderici ve önleyici eylem programları oluşturmaya başlamıştır. Çalışmamızda bugüne kadar uygulanan ve yola çıkıldığında kusursuz gibi görünen çevre programlarının neden başarısız olduğu ve ülkemizin bu konuda nasıl adımlar atması gerektiği somut verilerle ortaya konulacak ve bu bağlamda bir yol haritası belirlenecektir.

¹⁵ Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, Sungurlu MYO, Dış Ticaret Bölümü.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Avrupa Birliği Uyum Müktesebatı, Küreselleşme, Ekolojik Kent.

HEKİMLERİN BRANŞ SEÇİMİNİ ETKİLEYEN NEDENLER

Sebiha KABLAY¹⁶

Fatoş ÖCAL¹⁷

Hekimlik saygınlığı ve tercih edilirliliği ile gözde bir meslektir. "Doktor olmak" isteği genelde çocukluk döneminde başlamakta ve bu amaca ulaşabilmek, üniversitede Tıp Fakültesini kazanabilmek için yoğun bir ders ve sınav çalışma dönemi gerektirmektedir. Hatta bu faaliyet Tıp Fakültesini kazanınca bitmemekte, mezun olabilmek için diğer fakültelerden daha uzun ve genellikle daha zahmetli bir çalışma içine girilmektedir. Hekimler mezun olduğunda da ders çalışma süreci devam ederek uzmanlık eğitimi için Tıpta Uzmanlık Sınavı'na (TUS) girmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla hekimlik mesleğine giriş ve devam ettirme çok yoğun bir akademik çalışmayı, çoğu zaman sosyal hayattan soyutlanmayı zorunlu kılmaktadır. TUS sınavı hekimlerin çalışmak istediği branşı seçmek için girmek ve başarılı olmak zorunda olduğu bir sınavdır. Hekimlerin branş seçiminde, aynı mesleği seçmede olduğu gibi çeşitli nedenler ön plana geçmektedir. Ancak son yıllarda TUS sınav sonuçları da incelendiğinde görülen bir gerçek hekimlerin branş seçimindeki tercihlerinin değişimidir. Örneğin çeşitli Üniversite Hastaneleri ile Eğitim ve Araştırma Hastanelerindeki TUS yerleştirme sonuçlarına bakıldığında 1999'dan 2019'a çeşitli branşlarda tercihlerdeki azalış oranları: Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları %18, Beyin ve Sinir Cerrahisi %6, İç Hastalıkları %10, Kadın Hastalıkları ve Doğum %20, Kalp ve Damar Cerrahisi %10, Kardiyoloji %9'dur. Oysa bu bölümlerden bazıları eski dönemde TUS sınav sonuçlarında üst sıralarda yer alanların tercih ettiği bölümlerdir. Bazı bölümlerde ise tercihlerde bir artış vardır. Bu bölümler ve artış oranları ise: Deri ve Zührevi Hastalıklar %17, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji %10, Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi %17, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon %14, Radyoloji %12, Kulak Burun Boğaz %12, Tıbbi Biyokimya %11'dir.

¹⁶Doç. Dr., Ordu Üniversitesi Ünye İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü,
kablasebiha@hotmail.com

¹⁷Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ABD YL Mezun,
fatosocal91@gmail.com

Bu çalışmada hekimlerin branş seçimindeki tercihleri ve bu tercihlerdeki değişiklikleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada öncelikli olarak özellikle önceki yıllarda ve son yıllarda daha çok tercih edilen branşlar/bölmeler saptanmıştır. Daha sonra ülkede bu bölümlerin olduğu ve yüksek puanlarla mezunların yerleştiği Üniversite Hastaneleri ile Eğitim ve Araştırma Hastaneleri temel alınarak bu branşlarda tercihlerdeki azalma ve artış tespit edilmiştir. Literatür taraması ile tespit edilen hekimlerin branş tercihlerini değiştirmeye ittiği iddia edilen bazı nedenleri ortaya koymak amacı ile de internet üzerinden doldurulan bir anket formu düzenlenerek hekimlere uygulanmıştır. Yönlendirme olmaması için anket formundaki sorular ağırlıklı olarak açık uçlu hazırlanmıştır. Çalışmanın sonucunda "Sağlıkta Dönüşüm Programı" ile yaşanan değişim, hastaların "müşteri"ye dönüşmesi, sağlık çalışanlarına yönelen şiddet, ücreti arttırma olanakları gibi nedenlerin branş seçiminde etkili olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hekimlik, Branş Seçimi, Sağlıkta Dönüşüm, Hekime Şiddet.

TÜRKİYE’DE FİNANSAL KALKINMANIN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNE ETKİSİ

Rabia EFEOĞLU¹⁸

Günümüzde finansal kalkınmanın ekonomik büyüme üzerindeki etkisi önemli bir rol oynamaktadır. Bunda piyasada sermayenin etkin kullanılması ve piyasaya sunulan kredi miktarının artması sonucu finansal yapının gelişmesinin önemli bir etkisi vardır. Çalışmada finansal kalkınmanın ekonomik büyüme üzerindeki etkisi 1985-2017 dönemi için zaman serisi yöntemiyle incelenmiş, eşbütünleşme ve Toda-Yamamoto nedensellik testleri yapılmıştır. Eşbütünleşme testi sonucunda değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişki olduğu, nedensellik testi sonucunda da finansal gelişmenin ekonomik büyüme üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik büyüme, Finansal kalkınma, Toda- Yamamoto

¹⁸ Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Bölümü, rabia.efeoglu@ohu.edu.tr

ORTAKLIĞA DAYALI KONUT FİNANSMAN YÖNTEMİYLE DİĞER KONUT FİNANSMAN YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Murat BERBEROĞLU¹⁹

Konut edinimi bireyler için son derece önem arz eden bir husustur. Bu nedenle birçok insan tasarruflarını öncelikle ikamet edebilecekleri bir konut satın alma amacıyla kullanmaya çalışırlar. Ancak konut fiyatları normal gelire sahip bireylerin kısa süre tasarruf yaparak alabileceği tutardan çok daha yüksektir. Bu nedenle bireylere konut alımı için fon kaynağı sağlayacak çeşitli finansman kuruluşları mevcuttur. Bunlardan en çok bilineni ve kullanılanı ticari bankalardır. Bunu katılım bankaları takip etmektedir. Bu iki kuruma ek olarak ortaklığa dayalı konut finansman sistemi de popüler olmaya başlamıştır. Mevcut durumda bankalar gibi bir yasal düzenlemeye tabi olmayan bu kurumlar da tıpkı banlalar gibi bireylere konut edinimi amacıyla finansman kaynağı sağlamaktadırlar. Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı bahsedilen ortaklığa dayalı finansman sistemi ile diğer iki kurumun finansman sistemini karşılaştırmaktır. Karşılaştırma sistemlerin bireylere yüklediği maliyetler üzerinden gerçekleştirilecektir. Sonuç olarak hangi sistemin daha avantajlı olacağı ile ilgili tespit yapılmaya çalışılacaktır. Elde edilen sonucun konu ile ilgili karar vericilere yol gösterici olması beklenmektedir.

¹⁹ Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Hopa İİBF, murat@artvin.edu.tr

PAY PİYASASI SEKTÖR ENDEKSLERİ İLE DÖVİZ KURLARI ARASINDAKİ ETKİLEŞİM: BORSA İSTANBUL ÖRNEĞİ

Uğur UZUN²⁰

Döviz kurlarındaki değişim başta döviz cinsinden gelir ya da gideri olanlar olmak üzere işletmelerin faaliyetleri üzerinde etkili olmaktadır. Bu etkinin düzeyi ve şekli farklılık göstermektedir. İşletmelerin dış ticaret hacimleri, döviz cinsinden gerçekleştirilen işlem tutarları, ekonomik ve politik gelişmeler gibi faktörler döviz kurlarında yaşanan fiyat hareketliliğinin etki seviyesini şekillendirmektedir. Ayrıca faaliyet gösterilen sektörün yapısı da işletmelerin döviz kurlarına karşı duyarlılığında bir rol oynayabilmektedir. Bu bağlamda çalışmada döviz kurlarının işletmeler üzerindeki etkilerine odaklanılmış ve Türkiye örneğinde Borsa İstanbul (BİST) pay piyasasında hesaplanan temel ve sektörel endeksler ile döviz kurları arasındaki etkileşim zaman serisi analizi yöntemleriyle incelenmeye çalışılmıştır. Kurlardaki değişimin farklı pay piyasası endeksleri ile farklı ilişki düzeylerinin olduğunun tespiti, borsa yatırımcılarının yatırım kararlarında etkili olabilecektir. Bu doğrultuda Borsa İstanbul'da hesaplanan çeşitli endekslerin bileşen farklılığından kaynaklı endekslerin döviz kurlarına karşı farklı tepkiler verip vermediği incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Borsa İstanbul, Pay Piyasası Fiyat Endeksi, Sektör Endeksi, Döviz Kuru

²⁰ Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, uguruzun@artvin.edu.tr

YEREL KATILIMIN SAĞLANMASINDA KENT KONSEYLERİNCE KURULAN MAHALLE ÖRGÜTLENMELERİNİN ROLÜ

Kadir ÇOBAN²¹

1992 yılında Brezilya’da düzenlenen BM Yeryüzü Zirvesi’nin en önemli odak noktası olan “sürdürülebilir kalkınma” hedefine ulaşmak için Gündem 21 belgesi hazırlanmış ve oy birliği ile kabul edilmiştir. Sürdürülebilir kalkınmanın yerelde uygulamaya başlanacak eylemlerle gerçekleştirilebileceğinin vurgulandığı bu belgenin 28. Bölümünde katılımcı ülkelerin Yerel Gündem 21 süreçlerini başlatmaları ve buna yönelik faaliyetler yürütmeleri kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda Türkiye’de Birleşmiş Milletler öncülüğünde uygulanmaya başlayan “Türkiye YG-21 Programı” kapsamında kurulan yerel vatandaş inisiyatifleri 5393 sayılı Belediye Kanunu ile “Kent Konseyleri” olarak tanımlanmıştır ve Türkiye YG-21 programı yerini kent konseylerine bırakmıştır.

Hemşerilik hukukunun ve ortak hareket etme bilincinin geliştirilmesi, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için geliştirilen politikaların desteklenmesi, dezavantajlı kesimlerin topluma katılımının artırılması, sivil toplumun geliştirilmesi gibi birçok göreve sahip olan konseyler, kente ilişkin temel stratejilerin ve faaliyet planlarının belirlenmesi ve uygulanması için kentin ortak aklının harekete geçirilmesi, kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımının sağlanması ve kent yönetiminde saydamlık, hesap verebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunulması gibi bütçe ve mali yönetim süreçlerinde de konseylerin önemli görevler üstlendiği görülmektedir.

Yasa ile tanımlanan bu görevleri yerine getirip kentin ortak aklını ortaya koyan ve yerel paydaşlar tarafından sahiplenilen konseylerin yanında yerel katılımı sağlama konusunda bir katkı sunamayan konseyler de vardır. Yasal zorunluluk haline dönüşen kent konseyleri bazı durumlarda kimsenin sahiplenmediği yapılara dönüşmüş, bazı durumlarda yereldeki nüfuzunu

artırmak isteyen kişilerin ya da kararlarına meşruiyet kazandırmak isteyen iktidar sahiplerinin amaçlarına hizmet eden yapılar haline bürünmüştür.

²¹ Lisbon School of Economics and Management, University of Lisbon, PORTUGAL,
kadir.coban@phd.iseg.ulisbo.pt

Yasal bir yapıya ve çeşitli araçlara sahip olan bu yapıların geliştirilmesi yerel demokrasinin sağlanması açısından önem arz etmektedir. Yaşanan sorunları giderip vatandaşlarla daha iyi ilişkiler kurup katılımcı bir yönetimi hayata geçirmeye çalışan kent konseyleri mahalle temelinde çeşitli yapılar kurarak katılımı mahalle düzeyinden başlatmışlardır. Kurulan mahalle yapılanmaları vatandaşları doğrudan yerel yönetim karar süreçlerinin içinde katmak için en önemli yapılar olarak ortaya çıkmaktadır. Her kesimden yurttaşı içinde barındıran ve onları aktif yurttaşlar olmaya teşvik eden yapılar olmadan katılımcı yerel yönetimi sağlamak zor olacaktır. Çalışma kapsamında Çanakkale, Nilüfer ve Odunpazarı kent konseyleri tarafından kurulan mahalle yapılarının yerel katılımı sağlama konusunda nasıl bir işlev üstlendikleri araştırılacaktır.

YAPISAL GÜÇLENDİRME VE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ARASINDAKİ ETKİLEŞİM

Mithat TURHAN²²

Yapılan bu araştırma ile yapısal güçlendirme ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki etkileşimin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu Mersin ilinde faaliyet göstermekte olan özel okullarda çalışmakta olan 230 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında veri toplanmasında yapısal güçlendirmeyi ölçmek için Laschinger, Finegan, Shamian ve Wilk (2001) tarafından geliştirilen ve Kerse ve Karabey (2014) tarafından yapılan çalışmada kullanılan “Çalışma Etkililiği Koşulları Anketi- kullanılmıştır. Örgütsel vatandaşlık davranışını ölçmek için ise Mercan’ın (2006) yaptığı çalışmada kullanılan Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Anketi kullanılmıştır. Elde edilen veriler, Pearson Korelasyon analizi ve regresyon analizine tabi tutulmuş olup yapılan analiz ve testler IBM SPSS 23 kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda yapısal güçlendirmenin örgütsel vatandaşlık davranışı ile aralarında pozitif ilişki olduğunu ve örgütsel vatandaşlık davranışını pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yapısal Güçlendirme, Örgütsel Vatandaşlık, Öğretmen.

²² Dr. Öğretim Üyesi, Mersin Üniversitesi, Silifke Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu, İşletme Bilgi Yönetimi

RAF YERLEŞİMİNİN MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ VE SATIN ALMA NİYETİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

İbrahim YEMEZ²³

Bu çalışmada marketlerdeki raf düzeni ve yerleşiminin müşterilerin memnuniyetine ve satın alma niyetine etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda 2019 yılı haziran ayı içerisinde Sivas ili şehir merkezinde 18 yaşından büyük, kolayda örnekleme metoduyla belirlenmiş toplam 515 tüketici ile yüz yüze anket tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Toplanan verilere ilk olarak frekans analizi uygulanarak katılımcıların demografik özellikleri ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra araştırma modeli Yapısal Eşitlik Modellemesi altında Yol Analizi ile test edilmiştir. Yol Analizi sonuçlarına göre mağaza içi yerleşimi, rafların idaresi, ürün teşhiri ve etiket kullanımı faktörlerinin müşteri memnuniyetini doğrudan etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca dört faktörün olumlu etkilediği müşteri memnuniyeti faktörünün de tüketicilerin satın alma niyetini doğrudan etkilediği bulunmuştur. Başka bir ifadeyle çalışma sonucunda raf yerleşimi ve alt faktörlerinin tüketicilerin müşteri memnuniyeti ve satın alma niyetini etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Raf Yerleşimi, Müşteri Memnuniyeti, Satın Alma Niyeti, YEM.

²³ Dr. Arş. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Sivas, Türkiye,
ibrahimyemez@cumhuriyet.edu.tr

TURİZM ENDÜSTRİSİ VE GAYRİ RESMİ EKONOMİDE GİRİŞİMCİLİK: AIRBNB ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Derya DEMİRDELEN²⁴

Zaid ALRAWADIEH²⁵

Gayri resmi ekonomi, toplumun büyük bir kısmı tarafından kabul gören, ancak yerel yasalara uyumlu olmayan iktisadi faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Gayri resmi ekonomi, gelişmekte olan ülkelerde daha yaygın olsa da gelişmiş ülkelerde de yaygın olduğunu söylemek mümkündür. Türkiye’de Gayri Safi Yurtiçi Hasılasının %30’u gayri resmi ekonominin hacmini ortaya koymaktadır Gayri resmi ekonomide girişimcilik faaliyetlerinde bulunmak girişimcilere bir takım iktisadi avantajlar (örn. yüksek maliyetlerden ve bürokratik zorluklardan kaçınma) sağlayabilir. Ancak, bu tür faaliyetler bir takım sorunları (örn. vergiden kaçırma ve yasaları ihlal etme) beraberine getirebilmektedir. Paylaşım ekonomisi platformlarının yasal düzenlemesi birçok ülkede büyük bir sorun olarak görülmektedir. Belirli bir platform üzerinden ücretsiz veya ücretli olarak bir hizmetten faydalanmak için çoğu zaman söz konusu platformda kayıtlı olmak ve ilgili kişi ile irtibata geçmek yeterli olabilmektedir. Özellikle Airbnb gibi kullanıcılar arasında gerçekleşen işlemlerden komisyon olarak faaliyet gösteren paylaşım ekonomisi platformlarına, yasal düzenleme getirilmediği sürece, bu platformların gayri resmi ekonomide faaliyet göstermeye devam edeceği söylenebilir. Bu çalışmada, gayri resmi ekonomi literatüründen yola çıkılarak, Türkiye’de Airbnb sektörünün gelişmesi ele alınacaktır. Ayrıca, Airbnb gibi gayri resmi ekonomide faaliyet gösteren işletmelerin yasal olarak (tescilli) faaliyet gösteren işletmeler üzerindeki etkileri incelenecektir

²⁴ İstanbul Ayvansaray Üniversitesi, deryademirdelen@ayvansaray.edu.tr

²⁵ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, zaid.alrawadieh@istanbul.edu.tr

ULAŞTIRMA ALTYAPISI VE BÜYÜME İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Duygu ŞAHAN²⁶

Okan TUNA²⁷

Ulaştırma gerekli altyapısının sağlanması durumunda, tüm dünya ile ticareti olanaklı hale getirerek ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır. Ulaştırma yatırımlarının ekonomik etkileri katlanılan yüksek maliyetler nedeniyle hem politika yapıcılar hem de akademisyenler için önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Ulaştırma, büyüme ve ticaret ilişkisini konu alan birçok ampirik çalışma olmasına karşın ilişkinin yönü konusunda tartışmalar sürmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de kara yolu ve demir yolu uzunluğu şeklinde tanımlanan ulaştırma altyapı stoku ile gelir, ihracat ve ithalat seviyeleri arasındaki nedenselliği incelemektir. Bunun için 1984-2018 aralığındaki zaman serilerine Granger nedensellik testi uygulanmıştır. Sonuçlar, kara yolu altyapı stoku ile ticaret arasında nedensellik ilişkisi olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: ulaştırma altyapısı, nedensellik, uluslararası lojistik, ticaret

²⁶ Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, Lojistik Yönetimi Bölümü, İzmir, Türkiye, duygu.sahan@deu.edu.tr

²⁷ Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, Lojistik Yönetimi Bölümü, İzmir, Türkiye, İzmir, Türkiye, otuna@deu.edu.tr

TÜRKİYE’DE BÖLGESEL TARIMIN SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA PERSPEKTİFİNDE ETKİNLİĞİ

Özlem TOPÇUOĞLU²⁸

Eda BOZKURT²⁹

İlk olarak 1960’lı yıllarda ortaya çıkan sürdürülebilirlik kavramı; toplumun ekonomik, sosyal ve doğal kaynaklarının tamamının ihtiyatlı bir şekilde kullanımını sağlayan ve buna saygı duyma temeline dayanan sosyal bir bakış oluşturan katılımcı bir süreçtir. Ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik sağlandığı takdirde sürdürülebilir kalkınmanın da sağlanacağı düşünülmektedir. Sürdürülebilir tarım ise sürdürülebilir kalkınmanın tüm boyutlarını kapsamaktadır. Tarımsal üretimin artırılması amacıyla modern girdilerin kullanımındaki artış tarımsal üretim ve verimlilik artışlarını beraberinde getirmektedir. Modern tarım uygulamaları çevresel ve sosyo-ekonomik yapının bozulması, küresel ısınma, iklim değişimi gibi maliyet ve dezavantajları da ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeple ekonomik açıdan kendine yetebilir ve varlığını devam ettirebilir, sosyal açıdan kabul edilebilir ve çevreye duyarlı bir tarım sisteminin benimsenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada, ekonomik kalkınma süreci içinde bugünün gelişmiş ülke ekonomilerinin ulaştığı refah seviyesinde büyük öneme sahip olan tarım sektörünün Türkiye’de sürdürülebilir kalkınma açısından etkin olup olmadığı araştırılmıştır. Etkinlik hesaplamaları Türkiye’de Düzey 1 Bölgeleri kapsamında 2004-2018 dönemi için Veri Zarflama Analizi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda girdi değişkeni olarak organik bitkisel üretimde çiftçi sayısı ve üretim alanı, çıktı değişkeni olarak ise organik bitkisel üretim miktarı kullanılmıştır. Bölgelere ait etkinlik değerleri her bir yıl için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Analiz sonuçlarına göre 2004-2018 döneminde 12 Düzey 1 Bölgesi içinde en fazla sayıda tam etkinlik sağlayan bölgeler İstanbul (TR1), Orta Anadolu (TR7) ve Güneydoğu Anadolu (TRC)’dur. Diğer

Düzey 1 Bölgeleri’nin ise tam etkinlik değerine ulaştıkları yılların oldukça az olduğu gözlemlenmiştir.

²⁸Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi Erzurum Meslek Yüksekokulu, Dış Ticaret Programı,
ozlemgunduz@atauni.edu.tr

²⁹ Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Dış Ticaret Programı, edabozkurt@atauni.edu.tr

MUHAFAZA GÖREVİNİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNDA MADDİ UNSURLAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Recep KAHRAMAN³⁰

Rehnedilen, haczedilen ya da kamu idaresince başka türlü elkonulmuş olan mal, muhafaza edilmek üzere, bu işle görevlendirilmiş kişilere teslim edilmektedir. Muhafaza görevini kötüye kullanma suçu, malı muhafaza ile resmen yükümlü olan kişilerin, bu yükümlülüğünü ihlal etmesi olarak tanımlanmaktadır. Kamu organları tarafından, mevzuata uygun olarak elkonulan malın, taşınır veya taşınmaz olması mümkündür. Suçun konusu olan malın, faile duyulan kişisel güvenden dolayı değil, muhafızlık yükümlülüğünden dolayı yediemine teslim edilmiş olması gerekir. Diğer ifadeyle failin, maldan resmen sorumlu olması gerekir. Kendisine mevzuat gereğince malın korumak görevi verilmiş olan fail, muhafızlık görevini ihlal ettiğinde suç tamamlanmış olur.

Anahtar Kelimeler: Muhafaza, Yükümlülük, Elkoyma, Yediemin

³⁰ Dr. Öğretim Üyesi, Necmeddin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi

ZİMMET SUÇUNDA ZİLYETLİĞİN DEVRİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Recep KAHRAMAN³¹

Zimmet suçunda kamu görevlisi olan fail, görevi nedeniyle zilyetliği kendisine devredilmiş olan ya da korumakla yükümlü olduğu malı, görevinin gereklerine aykırı olarak, kendisinin veya üçüncü kişinin fiili hakimiyetine geçirmektedir. Suçun konusunu taşınır, taşınmaz ve diğer malvarlığı değerleri oluşturmaktadır. Zimmet suçunun ayırt edici özelliği, suçun konusu olan malın zilyetliğinin önceden fail olan kamu görevlisine teslim edilmiş olmasıdır. Teslimin, kamu görevlisine, görevinden dolayı yapılmış olması gerekir. Kendisine duyulan güveni kötüye kullanan kamu görevlisi zimmet suçuyla birlikte dürüst davranma yükümlüğünü ihlal etmektedir. Kamu görevlisi, başkasının malını alıkoyma niyetiyle hareket etmesine rağmen zimmet suçu, malvarlığına karşı işlenen suçlar arasında yer almamaktadır. Kamu idaresinin idari faaliyeti yerine getirirken temsilcisi olan kamu görevlisine güven, zimmet suçuyla birlikte kötüye kullanıldığı için zimmet suçu, kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı işlenen suçlar arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mal, Zimmet, Zilyetlik, Kamu Görevlisi

³¹ Dr. Öğretim Üyesi, Necmeddin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi

EKONOMİK KRİZLERİN ÖNGÖRÜLÜP ÖNGÖRÜLEMEMEYECEĞİ MESELESİ BAĞLAMINDA TACİRLERİN SÖZLEŞMELERİ GÜNCEL ŞARTLARA UYARLAMA İSTEMİ

Halis KARADEMİR³²

Ekonomik kriz, ekonomide önceden bilinmeyen ya da öngörülemeyen birtakım gelişmelerin makro planda devleti, mikro planda ise firmaları ciddi bir şekilde etkileyecek sonuçlar meydana getirmesi şeklinde tarif edilebilir. Ekonomideki hiperenflasyon, depresyon, bankacılık krizleri, üretimde hızlı daralma, iflaslar, işsizlik oranında ani artış, borsada çöküş, spekülasyon hareketler ekonomik krizlere örnek olarak gösterilebilir.

Taraflar sözleşme yaparlarken ileride ortaya çıkabilecek birtakım hususları öngörerek hareket etmelidirler. Sözleşmenin taraflarının tacir olması durumunda ise bu öngörü, tacirlerin basiretli bir iş insanı gibi hareket etmesi gerekliliği sonucu daha fazla bir özen yükümlülüğü beraberinde getirir. Bu özen yükümlülüğünün sınırlarını, aynı ticaret dalında faaliyet gösteren tedbirli ve öngörülü bir tacirden beklenen özen oluşturmaktadır.

Tacirlerin özellikle inşaat sektörü gibi alanlarda uzun yıllar sürecek sözleşmeler yaptığı durumlarda, ileriki yıllarda ortaya çıkabilecek ekonomik krizlerden etkilenmemesi hayatın olağan akışı içerisinde pek mümkün görünmemektedir. Bu gibi hallerde işlem temeli çökmüş sayılabilir ve sözleşmenin tarafları hakimden sözleşmenin yeni şartlara uyarlanmasını isteyebilir.

Tacirlerin sözleşme ilişkisine girerlerken ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durumu göz önünde bulundurmaları gerekse de, ileride ortaya çıkması muhtemel ekonomik krizleri öngörmeleri kendilerinden beklenmemelidir. Geçmişte ülkede sık sık krizlerin yaşanmış olması, gelecekte de olması muhtemel krizlerin öngörülebileceği anlamına gelmemektedir.

Bu konuyla ilgili olarak Yargıtay'ın yaklaşımı, tacirlerin ekonomik krizleri öngörmesi gerektiği ve bunun sonucu olarak da tacirlerin sözleşmenin krizlerden kaynaklı değişen şartlara uyarlanmasını isteyemeyeceği şeklindedir. Çalışmanın odak noktasını tacirlerin

³²Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, haliskarademir@ohu.edu.tr

ekonomik krizlerden dolayı yaşadığı mağduriyetlerinin ki bu durum, faaliyetlerini durdurma, aksatma, işsizlik, konkordato ve iflaslar gibi sonuçlar doğurabilmektedir, Yargıtay'ın yaklaşımı ile daha da derinleştiğini ortaya koymaktır. Tacirlerin ekonomik krizler karşısında sözleşmelerinde uyarılama istemeleri sonucunda, bu durum hem makro düzeyde ekonomik büyümeyi olumlu etkileyecek, yatırımların teşvikini sağlayacak hem de hukuki açıdan tacirlerin hakları korunmuş olacaktır. Çalışmada ekonomi bilimi verileri ışığında hem iktisadi hem de hukuki açıdan değerlendirmelere ve yorumlamalara yer verilmiştir.

TÜKETİCİLERİN ÜCRETLİ POŞET UYGULAMASINA YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ

İbrahim YEMEZ³³

Bu çalışmada tüketicilerin 2019 yılında uygulanmaya başlanan ücretli poşet uygulamasına yönelik algılarının ölçülmesi ve çeşitli demografik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu incelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Sivas ili şehir merkezinde ikamet eden 18 yaş ve üzeri, kolayda örnekleme metoduyla belirlenmiş toplam 183 kişi ile yüz yüze anket tekniği kullanılarak veriler elde edilmiştir. Verilere ilk olarak frekans analizi uygulanmış ve tüketicilerin ifadelerine katılma dereceleri ortaya konmuştur. Daha sonra tüketicilerin ücretli poşet uygulaması hakkındaki ifadelerine katılma derecelerinin cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, aylık gelir, alışverişe çıkma sıklığı, çalışma durumu ve çalışılan sektöre göre dağılımı çapraz tablolar ve ki kare analizleri ile test edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %55,2'sinin söz konusu uygulamayı desteklemediği, %59,6'sının uygulamanın çevre kirliliğini azaltacağını düşündüğü belirlenmiştir. Çapraz tablo ve ki kare sonuçlarına göre ise ifadelerine katılma dereceleri cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, aylık gelir, alışveriş sıklığı ve çalışma durumu gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterirken çalışılan sektöre göre ise anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Ücretli Poşet Uygulaması, Çapraz Tablolar, Ki Kare.

³³ Dr. Arş. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Sivas, Türkiye, ibrahimyemez@cumhuriyet.edu.tr

NÜKLEER SİLAHLARIN ADİL SAVAŞ KURAMINDAKİ YERİ: HIROŞİMA VE NAGAZAKİ DENEYİMLERİ

Şeyda GÜDEK GÖLÇEK³⁴

Uluslararası savaşların haklılığı ile ilgili olarak, insan ölümüne neden olduğu için savaşların doğası itibari ile adil olmadığını kabul eden Pasifizm ve savaşları uluslararası politikanın bir gerçeği ve uygun şekilde kullanıldığında yararlı bir askeri araç olarak gören Realizm arasında yer alan adil savaş yaklaşımı, savaşı ilke olarak reddetmemekte fakat ahlaki ve hukuki alanın dışına da çıkarmamaktadır. Buna göre kuvvet kullanımı sağduyu kadar ahlaki ve hukuki ilkelere de dayanmalıdır. Askeri kuvvet kullanma kararının alınış ve uygulanış biçimlerine yani *jus ad bellum* ve *jus in bello* ilkelerine göre adil ve adil olmayan savaşlar vardır. Savaşların haklılığını belirleyen bu ilkeler ve insancıl hukuk çerçevesinde savaş öncesinde ve sırasında bazı davranış pratiklerini ve silahların kullanımı yasaklanmıştır. Fakat bunların arasında savaş sırasında, insan haklarının korunmasını en fazla ihlal eden tehditlerden biri olarak nükleer silahların yasaklanması üzerine kesin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle çalışma, nükleer kullanımın yegâne deneyimleri olan Hiroşima ve Nagazaki bombalamaları üzerinden, nükleer silahların adil savaş kuramındaki yerini analiz etmeye odaklanmıştır.

³⁴ Arş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, seydagudek@ohu.edu.tr

GÜNEY KORE MUCİZESİNİ TERSTEN OKUMAK: CHAEBOLLER VE KORE’NİN KALKINMA EKONOMİSİ

Özlem TEZER

1990’ların popüler sözcüğü kalkınma, literatürde Güney Kore ile beraber anılır oldu. Özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler daime zihinlerinde “Güney Kore bir Model Olabilir mi?” sorusuyla hareket ettiler ve “planlama” rüzgarı tüm ekonomi politikalarına yansdı. Güney Kore ekonomisinin itici gücü olarak görülen *chaebolleri*, tarihsel bir analiz içinde anlamaya çalışmak bu bildirinin konusu olacaktır. Böyle bir analiz aynı zamanda salt kalkınma modelini uyarlamayı seçen ekonomilerin neden kendi chaebollerini yaratmakta başarılı olamadığını da gösterebilir.

Güney Kore, Japon işgalinin sona ermesinin ardından topraklarındaki işletmeleri önce kamulaştırdı ardından chaebollerin politika yapıcılar üzerindeki güçlü etkisi nedeniyle özelleştirdi. Toprak reformu ise ülkedeki politik temsil probleminin en görünür olduğu bir başlık olarak uzun yıllar sürüncemede kaldı. Kırsal ve kentsel nüfusun arasındaki gelir uçurumu Kore Savaşı’nın patlak vermesi ve ardından gelen bölünmeyle beraber ekonominin kaynak yapısında ciddi bir kırılmaya yol açtı. Kore Savaşı’nın ardından planlamacı stratejiyle ekonomik büyümenin yönlendirilmesi ve ardından ithal ikameci stratejinin yerini hem içsel hem dışsal faktörler nedeniyle ihracata dayalı büyümenin aldığı bu süreçte, chaeboller siyasileri hem etkileyen hem de onlardan etkilenen, başlangıçta hiyerarşik ve ardından yatay bir ilişki içinde yer aldılar. Bu ilişki Güney Kore’nin kalkınmacı politikasından etkilendi ve onu etkiledi. Güney Kore’nin bugünkü ekonomi politikalarını anlamak için bakılması gereken yer chaebollerin köklerinin bulunduğu dönemdir.

Bu nedenle çalışmada, Güney Kore’nin güçlü ekonomik aktörleri olan Chaeboller ve onların ülkenin kalkınma stratejileriyle beraber dönüşümü analiz edilecektir.

GELİŞMİŞ ÜLKELERİN ORTAK KAYNAĞI: İNSAN KAYNAĞI

Z. Eray ESER

Gelişmiş ülkeler olarak adlandırılan pek çok ülke vardır. Bu ülkeler farklı iklim, coğrafya ve kültürlere sahiptir. Dolayısıyla yeraltı ve yerüstü kaynakları farklılık göstermektedir. Bu ülkelerin bazıları konum olarak ticaret merkezi olmak için oldukça uygun olabilirken bazıları bunun için çok uygunsuz konumda bulunmaktadırlar. Peki, gelişmiş ülke olabilmek için ne gereklidir? Yüksek milli gelir düzeyi bunun için önemli bir koşul olmakla birlikte tek koşul değildir. Milli gelir ve kişi başına milli gelir artışı ile birlikte başka pek çok kriter de kalkınmanın koşulları arasında yer almaktadır. Yeraltı ve yerüstü kaynakları zengin olan, ticaret merkezi olabilecek konumda olan ülkeler için milli gelir artışını sağlamak nispeten daha kolaydır. Ancak elbette milli gelir artışı bir ülkeyi gelişmiş ülke yapmaya yetmez. Öte yandan bazı ülkelerin kaynakları oldukça sınırlıdır. Buna rağmen gelişmiş ülkeler arasında böyle ülkeler de mevcuttur. Bu durumun anlaşılabilmesi için gelişmiş ülkelerin ortak özelliklerine bakmak gereklidir. Bütün gelişmiş ülkeler söz konusu olduğunda tek bir ortak özellik ortaya çıkmaktadır. Gelişmiş ülkelerin hepsinin sahip olduğu tek kaynak insan kaynağıdır. Söz konusu kaynak bütün ülkelerde var olmakla birlikte gelişmiş ülkelerde vasıflı, eğitilmiş, üretken hale gelmiş bir insan kaynağı olduğunu söylemek mümkündür. Bunun için stratejik olarak planlanmış bir eğitim ve ekonomi politikası olması gerektiği görülmektedir. Öte yandan insan kaynağının diğer kaynaklardan farklı bir özelliği söz konusudur. Herhangi bir doğal kaynak kullanılmadığı ve atıl bırakıldığı zaman sadece atıl olarak durmaktadır. Ancak insan kaynağı kullanılmadığı zaman öylece kalmamaktadır. İnsan, hayatta kalmak için tüketen, tüketmek zorunda olan bir canlıdır. Bu nedenle yaşadığı sürece tüketecektir. Bu da üretemeyen veya katma değeri yüksek ürün üretemeyen insanların oluşturduğu toplumlarda tüketim üretimden çok olacağı için fakirleşirler. Daha da kötüsü insan kaynağı eğitimsiz ve vasıfsız olursa atıl kalmanın ötesinde sistemin işleyişini bozucu bir etki gösterebilir bu da geri kalma sorununu arttırabilir. Bu çalışmada insan kaynağının ülkenin konumu, yeraltı ve yerüstü kaynakları ve potansiyeline göre doğru

kullanılmasının kalkınmaya neden olan ana etken olduğu görüşü açıklanmaya çalışılmıştır. Farklı gelişmiş ülke örneklerinin çeşitli eğitim endekslerindeki yerleri, eğitim sistemleri ve doğal kaynaklarındaki farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnsan Kaynağı, Eğitim Politikası, Kalkınma

KÜRESELLEŞMENİN YOKSULLUĞA ETKİLERİ

Yusuf Kemal ÖZTÜRK³⁵
Zeynep SAĞLAMDEMİREL³⁶

Dünyayı etkileyen sanayi devrimi küreselleşme sürecini meydana getirmiştir. Dünya küreselleşme sürecini yaşarken bu sürecin yarattığı olumlu ve olumsuz sonuçlar ile karşı karşıya kalmıştır. Bu sonuçlardan biri de yoksulluktur. Küreselleşme, bazılarına göre dünyada yoksulluğu azaltan bir süreç iken, bazılarına göre de yoksulluğu artıran bir süreç olmuştur. Bu bağlamda, çalışmada küreselleşme ile yoksulluk arasındaki ilişkinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanayi devrimi, küreselleşme, yoksulluk

³⁵ Asst. Prof. Amasya University, Merzifon Faculty of Economics and Administrative Sciences - Department of Economics/ Amasya/Turkey, ykozturnk@amasya.edu.tr

³⁶ Lecturer Amasya University, G.Hacıköy M.Y.O./Amasya/Turkey, Zeynep.ozturnk@amasya.edu.tr

ABD HEGEMONYASINA KINDLEBERGER'IN GÖZÜNDEN BAKMAK

Yeliz SARIÖZ GÖKTEN³⁷

ABD'de baş gösteren akabinde tüm dünyaya yayılan 2008 Krizi ile birlikte liberal dünya düzeni bir değişim/dönüşüm sürecine girmiştir. Akabinde sistemin, 1929 Krizi sonrasında olduğu gibi korumacılığa ve milliyetçiliğe doğru yeniden evirilmekte olduğuna dair tartışmalar yürütülmeye başlanmıştır. Bir taraftan Trump'ın ABD hegemonyasını küresel düzenin devamını sağlayan evrensel bir yarar mekanizması olarak ortaya koyması diğer taraftan ABD ile Çin arasında başlayan ticaret savaşları akademik yazında bu değişim sürecinin en önemli göstergeleri şeklinde yorumlanmıştır.

Trump tarafından diğer ülkelerce bedelinin ödenmemesi halinde liberal düzenin devamını sağlayacak faaliyetlere son verileceğinin ifade edilmesi, Kindleberger'ın ortaya koyduğu Hegemonik İstikrar Teorisini akıllara getirir. Bu teoriye göre liberal, güvenli, barışçıl ve istikrarlı bir dünya düzeninin oluşturulması ve devamı adına mutlaka hegemon bir ülkeye gereksinim duyulmaktadır. Bu çalışmada 1945'den günümüze ABD hegemonyası Hegemonik İstikrar Teorisinin argümanları ile analiz edilecektir.

³⁷ Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü, yelizsarioz@ohu.edu.tr

DIŞ TİCARETİN EMEK TALEBİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİR KARŞILAŞTIRMALI DÖNEM ANALİZİ

İlyas İlker İŐLER³⁸, Aytekin GÜVEN³⁹

Bu çalışmanın amacı Türkiye örneği için 2003-2015 döneminde dış ticaretin emek talebi üzerindeki etkilerini incelemektir. Ayrıca söz konusu dönem hızlı yabancı sermaye giriŐinin ve buna bağlı olarak yüksek büyüme oranlarının yaŐandığı 2003-2008 dönemi ve kriz sonrası ekonomik büyümenin yavaŐladığı 2009-2015 dönemi olarak iki alt döneme ayrılmıŐtır. Çalışmanın literatüre katkısı imalat sanayinden derlenen ayrıntılı verilerle bu iki farklı dinamiğe sahip alt dönemin karşılaŐtırılarak incelenmesidir. Elde edilen sonuçlar ithalatın, emek talebi üzerinde negatif, ihracatın ise pozitif etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Beklenenin tersine ihracatın emek talebini artırıcı etkisi 2009-2015 döneminde 2003-2008 dönemine göre daha yüksektir. Bu sonuç 2003-2008 dönemindeki suni ekonomik büyümenin reel ekonomiyi hızlandırmadaki etkisinin sınırlı kaldığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Dış Ticaret, Emek Talebi, Üretim İstihdamı, Panel Data, Türk İmalat Sanayisi.

³⁸ Öğretim Görevlisi, Düzce Üniversitesi, KaynaŐlı Meslek Yüksekokulu, Dış Ticaret Programı,
ilyasilkerisler@duzce.edu.tr

³⁹ Doç. Dr. Aytekin GÜVEN, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, guven_al@ibu.edu.tr

WILHELM RÖPKE'DE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GELECEĞİ

Hülya DERYA⁴⁰
Hasan MEMİŞ⁴¹

Wilhelm Röpke, Alman iktisat tarihinde önemli bir bilim adamıdır. Hitler döneminde Almanya'dan kovulmuş, Atatürk tarafından Türkiye'ye davet edilerek uzun süre İstanbul üniversitesinde çalışmıştır. Avrupa Birliği'nin uzun vadede dağılacağını öngören ilk Alman iktisatçıdır. Röpke, Avrupa ekonomik entegrasyonunu, dünya ekonomik serbest ticareti için bir aşama olarak görmektedir. Söz konusu entegrasyon ile, dört temel özgürlük unsuru olan serbest mal ve hizmet alışverişi, serbest sermaye akışı ve serbestlik dolaşım hakkı büyük ölçüde fayda sağlanmaktadır. Fakat Avrupa Birliği hala pek çok politik alanda (tarım politikası gibi) müdahaleci bir yapıya sahiptir. 2016 yılının ikinci çeyreğinde gerçekleştirilen referandumda, İngiltere'nin üyelikten ayrılması yönünde bir sonuç ortaya çıkmıştır. İngiltere, Brexit sürecinin tamamlanmasından sonra Avrupa Birliği'nden ayrılan ilk ülke olacaktır. Röpke'nin Avrupa Birliği konusundaki öngörülerini doğru çıkarsa bunun devamı gelecektir.

Çalışmanın amacı, Wilhelm Röpke ekseninde Avrupa Birliği'nin geleceğini incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Wilhelm Röpke, Avrupa Birliği, Brexit.

JEL Kodları: B31, F02, F15.

⁴⁰ Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, hulya_derya@kilis.edu.tr

⁴¹ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, hasan.memis@balikesir.edu.tr

TÜRKİYE’NİN BİYOKÜTLE ENERJİSİ POTANSİYELİ

Hüsnü BİLİR⁴²

Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji üretimindeki payı son yıllarda gerek gelişmekte olan ülkelerde, gerek gelişmiş ülkelerde artış göstermektedir. Son dönemde ön plana çıkan yenilenebilir enerji kaynaklarından biri de biyokütle enerjisidir. Bitkilerden, otlardan, yosunlardan, denizdeki alglerden, hayvan dışkılarından, sanayi atıklarından ve evsel atıklardan elde edilebilen biyokütle enerjisi, tükenmez bir kaynak olması, her yerde elde edilebilmesi, özellikle kırsal alanlar için sosyo-ekonomik gelişmelere yardımcı olması nedeniyle uygun ve önemli bir enerji kaynağı olarak görülmektedir. Türkiye biyokütle enerjisi açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Türkiye’nin elektrik üretimi için kullanabileceği yıllık üretim kapasitesinin 35.000 GWh olduğu ve 12.000 MW’lık santral kurulabileceği tahmin edilmektedir. Bu çerçevede biyokütle enerjisi Türkiye’nin işsizlik sorunu açısından da bir katkı sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı, biyokütle enerjisinin bilhassa son on yıllık dönemde dünyadaki gelişimine işaret ederek, Türkiye’nin biyokütle enerjisi potansiyeline dikkat çekmektir.

Anahtar Kelimeler: Biyokütle enerjisi, Yenilenebilir enerji, üretim kapasitesi, istihdam potansiyeli.

⁴² Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, husnubilir@aksaray.edu.tr

ENDÜSTRİ 4.0: EVRİM Mİ DEVRİM Mİ?

Hasan MEMİŞ⁴³
Hülya DERYA⁴⁴

Endüstri 4.0 kavramı Alman Araştırma ve Eğitim Bakanlığı tarafından desteklenen, 2011 Hannover fuarında ilk defa tanıtılan araştırma projesine dayanmaktadır. Endüstri 4.0. işletmelerin tedarikten imalata, toplam değerler zincirinin tek bir platform üzerinde bütünleşmesi olarak görülmektedir. Genellikle endüstri 4.0 kavramı ve üretimin dijitalleşmesi aynı anlamda kullanılmaktadır. Fakat bunun sadece belirli endüstri alanlarını mı, yoksa tüm iş dünyasını kapsayan dijital bir dönüşüm mü olduğu konusunda net bir durum söz konusu değildir. Endüstri 4.0'a temel teşkil edecek teknolojiler, son 20 yıldır kullanılmaktadır. Bunlar 2011 yılına kadar bir bütünlük içinde birbirleriyle iletişim ve etkileşim halinde değildir. Endüstri 4.0 evrimi ile birlikte; büyük işletmelerde; akıllı makinelerin ve akıllı fabrikaların tam olarak bütünleşmesi sağlanmaktadır.

Çalışmanın amacı, endüstri 4.0'ın endüstriyel üretim çerçevesinde teknolojik devrim değil, daha ziyade teknolojik bir evrim olduğunu kanıtlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Endüstri 4.0, Devrim, Evrim.

JEL Kodları: E23, L60, O30.

⁴³ Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, hulya_derya@kilis.edu.tr

⁴⁴ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, hasan.memis@balikesir.edu.tr

TÜRKİYE VE AVRO BÖLGESİ İÇİN TAYLOR KURALI TAHMİNİ: WAVELET DÖNÜŞTÜRME PRENSİBİ İLE ZAMAN-FREKANS ANALİZİ

Uğur AKKOÇ⁴⁵

Giriş: Taylor Kuralı'nın tahmini, literatürde oldukça çalışılmış ve standart hale gelmiş bir araştırma alanıdır. Yapılan çalışmalar, Avro Bölgesi'nde (Gerlach ve Schnabel, 2000) ve ABD'de (Castro, 2011) Taylor Kuralı'nın ya da genişletilmiş versiyonlarının geçerli olduğunu göstermektedir. Buna karşın Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde Taylor Kuralı'nın katsayı tahminleri daha çelişkili sonuçlar doğurmaktadır.

Yöntem: Türkiye' de ve Avro Bölgesi'nde incelenen 2003:01-2018:07 döneminde Taylor Kuralı tahmin edilmiştir. Tahminde iki yöntem kullanılmıştır. İlk olarak (21) nolu denklem geriye dönük modeli tanımlamaktadır. Buna göre faiz oranı, enflasyonun ortalamadan sapması, çıktı açığı ve geçmiş dönem değerleri ile açıklanmaktadır. Taylor Kuralı'nın tahmininde geriye dönük modellerin eleştirilmesinin ardından literatürde, gerçekleşen enflasyon yerine enflasyon beklentisini içeren ileriye dönük modeller kullanılmaya başlanmıştır (Clarida vd., 1998). Taylor Kuralı'nın tahminine ilişkin ikinci tartışılmalı husus ise politika faizidir. Bu nedenle farklı faiz oranları kullanılmıştır. Türkiye için Gecelik Faiz, Geç Likidite Penceresi Faiz Oranı ve Bankalararası Faiz Oranı kullanılırken, Avro Bölgesi'nde kısa dönem ve uzun dönem faizleri kullanılmıştır. Doğrusal regresyon yöntemleriyle elde edilen karmaşık sonuçlar, literatürde oldukça popüler hale gelen dalgacık dönüşümü yöntemiyle desteklenmiştir.

Bulgular: Bu yöntem, Taylor Kuralı parametrelerini zamana bağlı olarak elde etmeye olanak tanırken, Türkiye sonuçlarına göre, öncelikle faiz oranının çıktığı açığından etkilenmediğini söylemek mümkündür. Son olarak, Türkiye' de faizin kalıcılığının gelişmekte olan ülkelerde beklenenin aksine oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Sonuç: Avro Bölgesi'nde karar alıcıların Taylor Kuralına uyduğu gözlemlenirken, Türkiye'de faiz oranı çok daha bağımsız hareket etmektedir. Avro Bölgesi'nde karar alıcıların Taylor Kuralına uyduğu gözlemlenirken, Türkiye'de faiz oranı çok daha bağımsız hareket etmektedir.

⁴⁵ Dr. Öğr. Ü., Pamukkale Üniversitesi, İ.İ.B.F., UTF, uakkoc@pau.edu.tr

DYNAMIC INTERACTION MECHANISM BETWEEN OIL PRICE SHOCKS AND FINANCIAL STRESS: A TVP-VAR APPROACH

Onur POLAT⁴⁶

In this study, we explore time-varying transmissions between oil price shocks and financial stress by implementing the time-varying parameter vector autoregression (TVP-VAR) model. In this context, we use monthly crude oil price, global oil production and Kansas City Financial Stress Index (KCFSI) as inputs of the TVP-VAR model and identify the time-varying propagation from structural oil price shocks to financial stress. According to the empirical findings of the study, the TVP-VAR model robustly captures the time-varying transmissions between oil price shocks and financial activity.

Keywords: Oil Shocks, TVP-VAR, Financial Stress, KCFSI

JEL Classification: E44, G10, Q43

⁴⁶ Corresponding author: Asst. Prof. Dr., Bilecik Seyh Edebali University, Department of Public Finance.
Contact: onur.polat@bilecik.edu.tr Faculty of Economic and Administrative Sciences, 1st Floor
Bilecik Seyh Edebali University Gulumbe Campus 11210 Bilecik, TÜRKİYE.

FİNANSAL PİYASALARIN ÜLKE EKONOMİLERİNE ETKİLERİ

Yusuf Kemal ÖZTÜRK⁴⁷
Zeynep SAĞLAMDEMİREL⁴⁸

Genellikle finansal piyasalar, herhangi bir zamanda tasarrufları etkin olarak, fonları yatırım amaçlı kullanacak kişilere dolaylı ya da dolaysız finansman olarak optimal bir şekilde ayırmaktadır. Fakat finansal piyasaların rolü finansal sistemin ekonomik yapı içinde olan etkinlik ve yeriyle bağlantılıdır. Bu yapı içinde finansal piyasalar risk dönüştürme, yatırımlarla ilgili bilgi sahibi olma ve yöneticiyi denetleme fonksiyonuna sahiptirler.

Bu çalışmanın amacı, finansal piyasaların ülke ekonomilerine olan etkilerinin incelenmesidir. Çalışmada ilk olarak uluslararası finans sisteminde gelişmekte olan ülkelerin rollerine değinilmiştir. Sonra, 1980'lerdeki borç krizi ve sonrası analiz edilmiştir. Daha sonra, finansal baskı ve finansal liberalizasyon açıklanarak Türkiye'de finansal kesimin yapısı analiz edilmiştir. Çalışmanın sonunda ise, finansal piyasaların ülke ekonomilerine olan etkileri analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Finansal piyasalar, finansal sistem, ülke ekonomileri

⁴⁷ Asst. Prof. Amasya University, Merzifon Faculty of Economics and Administrative Sciences - Department of Economics/ Amasya/Turkey, ykozurk@amasya.edu.tr

⁴⁸ Lecturer Amasya University, G.Hacıköy M.Y.O./Amasya/Turkey, Zeynep.ozturk@amasya.edu.tr

CDS PRİMLERİ VE FAİZ ŞOKLARI İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Tuğçe KUZU⁴⁹

Hakan ERYÜZLÜ⁵⁰

Sertaç HOPOĞLU⁵¹

Bir ekonominin risk derecesi genel olarak iki şekilde belirlenebilir; Kredi derecelendirme kuruluşlarının belirli aralıklarla ülkeye verdikleri notlar ya da CDS (Credit Default Swap) primleri. CDS primleri, bir kişi ya da kuruluşun, kredi sahibi tarafın karşılaşacağı alacağın ödenmemesi gibi riskler karşılığında üstlendiği bedeldir. Yatırımcıların ülkeye yapmak istedikleri yatırımların karar süreçlerinde CDS primleri büyük önem taşımaktadır. Ülke açısından CDS primi ne kadar yüksekse borçlanma maliyeti de o kadar yüksektir anlamına gelmektedir. Çünkü bu primler faizlerin yükselmesi şeklinde ekonomiye yansımaktadır. Faizlerin yüksek olduğu bir ekonomide de borçlanmanın maliyeti de o kadar yüksek olacaktır. Çalışmada, CDS primlerinin Türkiye açısından değişim gösteren finansal performanslarını ve şoklarını belirlemek vasıtasıyla analiz edilerek, söz konusu şokların faiz şokları ile ilişkisi araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: CDS Primleri, Ülke Kredi Riski, Faiz Şokları

⁴⁹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İskenderun Teknik Üniversitesi Ekonomi ve Finans Anabilim Dalı, tugcekzu94@gmail.com

⁵⁰ Dr. Öğr. Üyesi, İskenderun Teknik Üniversitesi, Ekonomi Bölümü, hakan.eryuzlu@iste.edu.tr

⁵¹ Dr. Öğr. Üyesi, İskenderun Teknik Üniversitesi, Uluslararası İşletmecilik ve Ticaret Bölümü, sertac.hopoglu@iste.edu.tr

ROBOTİK VE ROBOETİĞİN FİNANSAL ANALİZLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Ela HİÇYORULMAZ⁵²

İnsanoğlu sürekli üreten bir varlıktır. Daha rahat, konforlu, ucuz, ergonomik ürünler ortaya koyabilmek için de araştırmalarına devam etmektedir. Gerçekleştirilen araştırmalar esnasında kendilerine yardım için çeşitli yollara başvurmuşlardır. Tarihte bilinen bir efsaneye göre Golem adında kilden yaratılan hizmetkârlar kullanılmıştır. Günümüzde ise robotlar insanlara yardım etmektedir. Bilim kurgu filmlerinde gördüğümüz robotlar birçok alanda kullanılmaya başlanmıştır. Ancak yapay zekânın ortaya atılması ile birlikte yepyeni bir tartışma konusu oluşmuştur. Robotlar etik davranabilir mi? İşletmelerde muhasebe departmanlarının yapmış oldukları analizler incelendiğinde genel kabul görmüş kurallar içerisinde hareket ettikleri bilinmektedir. Bir meslek mensubu olarak sürekli gelişen ve değişen bir bilgi yapısı içeren serbest muhasebeci ve mali müşavirlerin almış oldukları kararlarda kişisel yargılarını da kullanmaları bu mesleğin özelliğidir. Geliştirilen bir yazılım genel kabul görmüş kurallar açısından nicel olarak mükemmel sonuçlar çıkarabilir, ancak nitel açıdan tartışılabilir. Bu çalışmada da robotik konusunun muhasebede yaratmış olduğu gelişmeler ele alınarak roboetik açısından değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Robotik, Roboetik, Muhasebe Yazılımları.

⁵² Arş. Gör. Dr., Hitit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, email: elahicyorulmaz@hitit.edu.tr

BEŞERİ SERMAYENİN EKONOMİDEKİ ETKİNLİĞİ: KIRILGAN BEŞLİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

Rabia EFEOĞLU⁵³

Beşeri sermaye ekonomik kalkınmanın önemli bir bileşenidir. Beşeri sermayenin ana kaynağı genel olarak eğitim ve sağlık unsurlarıyla ifade edilmektedir. Ancak günümüzde teknolojik yenilikler ve inovasyonun hız kazanması beşeri sermayenin önemini daha da arttırarak ekonomik kalkınma üzerindeki etkisine daha fazla yer verilmeye başlanmıştır. Ekonomik gelişmenin sağlanmasında beşeri sermaye ve teknolojik yeniliklerin etkisi hissedilmiştir. Çalışmada Kırılgan Beşli ülkelerinde beşeri sermaye ve teknolojik yeniliklerin ekonomik kalkınma üzerindeki etkisi panel veri analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda, beşeri sermayeyi temsilen eğitim düzeyinin iktisadi kalkınmayı pozitif yönde, teknolojik yenilikleri temsilen patent değişkeninin iktisadi kalkınmayı etkilemediği görülmüştür.

⁵³ Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Bölümü, rabia.efeoglu@ohu.edu.tr

DARYUSH SHAYEGAN'IN DÜŞÜNÇESİNDE DOĞU VE BATI TOPLUMLARI ARASINDA ONTOLOJİK UYUMSUZLUKLAR, MELEZLİKLER VE KÜLTÜREL ŞİZOFRENİ

Ercan GEÇGİN⁵⁴

İrânlı düşünür Daryush Shayegan (1935-2018), Doğu toplumları ile Batı toplumları arasındaki farklılaşmayı kültürel ve zihinsel haritalardan yola çıkarak analiz etmiştir. Doğu uygarlıklarının neden 18. yüzyıldan sonra yaratıcılıklarını kaybettiği sorusunun cevabını aramaya çalışmıştır. Shayegan'a göre iki dünyanın ontolojileri birbirinden farklı gelişim göstermiştir. Ona göre Batı'da Rönesans, Reform, bilim ve teknoloji ile bütünsel anlamda bilinç değişimi yaşanırken Doğu kültürleri bu süreçte adeta 'tatile çıkmış'tır. Doğu, modern zamanların hareketli tarihinin dışında kalarak zihinsel gecikmeye girmiştir. Hem modernlikten etkilenen hem de ona tepki veren Doğu insanı, birbiriyle bağdaşmayan ve çelişen paradigmalardan çatlağına düşmüş, zihinsel çarpıklıkların ve kültürel şizofreninin etkisi altında dünyaya bakmıştır. Shayegan'ın düşüncesine göre Batı'daki modern zamanın paradigmaları ile Doğu'nun geleneksel zamanın paradigmalarının karşılaşmasında ortaya çıkan ontolojik uyumsuzluk ve kültürel şizofreni, birbirlerini biçimsizleştiren bir süreci doğurmuş ve Doğu kültüründe yamalılığı beraberinde getirmiştir. Doğu insanı kültürel arketiplerin büyüüne kapılarak ve toplumsal ilişkilerde çeşitli özdeşliklerin etkisinde kalarak bilinci aydınlatmak yerine bulanıklaştırmayı tercih etmiştir. Shayegan'ın ortaya koymuş olduğu bakış açısı, Türkiye gibi modernleşme sancıları çeken ülkelerin melezlik hallerini anlamamıza ve yorumlamamıza önemli katkılar sunmaktadır. Diğer taraftan onun düşüncesinde kültürel indirgemeci, özcü ve oryantalist eğilimlerin olduğu da üzerinde durulması gereken noktalardır.

Anahtar Kelimeler: Doğu-Batı İkiliği, Kültürel Şizofreni, Melezlik, Daryush Shayegan.

⁵⁴ Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, ercangcn@gmail.com

MODERN ARAP LİTERATÜRÜNDE İKTİSADİ DARLIK

Esat AYYILDIZ⁵⁵

Ekonomik buhranlar, iktisadi darlık ve yoksulluk, pek çok dünya edebiyatının irdelediği temel konulardandır. Erken dönem Arap edebiyatında, yoksulluk teması fazla işlenen bir konu olmasa da, modern romancılık anlayışının Arap ülkelerine girmesiyle birlikte, geçim sıkıntısı çeken insanların yaşantısı, yoğun şekilde işlenmeye başlayacaktır. Özellikle sosyal mobilitenin alt sınıfların yükselişine imkân tanımaması, fakirliğin erkekleri yasadışı faaliyetlere sürüklemesi, kadınlarıysa zorunlu evliliklere yahut nahoş durumlara mecbur bırakması gibi toplumcu gerçekçiliğin kapsamına giren konular, çağdaş Arap edebiyatının en meşhur eserlerinde, pek sık irdelenen temalar hüviyetiyle karşımıza çıkmaktadır. Ekonomik sınıflar arasındaki gelir uçurumunun, iktisadi açıdan dezavantajlı konumdaki bireylerin yaşantısı üzerinde ne gibi olumsuz etkilere sebebiyet verdiğini detaylıca işleme eğilimi gösteren bu minvaldeki çağdaş eserlerde, fertlerin kişiliklerini kaybetmesi yahut kendilerine yabancılaşması gibi temalar, kısa süre içerisinde klişeleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Modern Arap literatürü, iktisadi darlık, fakirlik

⁵⁵ Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, esatayildiz@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8067-7780

SABRİ F. ÜLGENER'İN İKTİSAT SOSYOLOJİSİNE KATKILARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Ercan GEÇGİN⁵⁶

Türkiye'deki iktisat sosyolojisinin gelişimine özgün katkılar sunan isimlerden biri Sabri F. Ülgener (1911-1983) olmuştur. Onun yaklaşımındaki özgünlüğün kaynağı, kendi dönemindeki egemen paradigmalardan farklı olarak Alman yorumsamacı perspektifi iktisadi çözümlemede kullanmış olmasıdır. Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme ve çözülme dönemlerindeki iktisadi ilişkileri, kültür hayatının bir parçası olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda; kültür, zihniyet, ahlak ile iktisadi durum arasındaki ilişkiyi metin çözümlemelerine dayalı yorumlamış; iktisadi ve kültürel açıdan çözülme devrinin toplumsal karakter analizini yapmıştır.

İktisadi ilişkileri kültürel yönden ele alan Ülgener, 'ahlak' ve 'zihniyet' kavramlarına odaklanmıştır. Kültürel dünyayı 'iktisadi ahlak' (normatiflikler) ve 'iktisadi zihniyet' (kişilerin değer ve inançları) olmak üzere ikili tabaka çerçevesinde görmüştür. Bu iki kavramı Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı karşısında neden geri kaldığını açıklamada kullanmıştır. Ona göre Batı, kapitalizme doğru ilerlerken Doğu, Ortaçağ'ın niteliklerini içeren iktisadi ahlak ve iktisadi zihniyet düzlemine kaymıştır. Çözülme sürecini, hem dış hem iç faktörlerin bileşkesi olarak görmüş ama analizlerinde ağırlıklı olarak kültürel ve zihniyet gibi iç faktörler üzerinde durmuştur. Ülgener'in karşılaştırmalı, tarihsel ve kültürel bakışı, Türkiye'yi ekonomik sosyolojisi bağlamında yorumlamada zengin perspektifler sunmakla birlikte analizlerinde birtakım zayıf yanlarının da olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sabri F. Ülgener, İktisat Sosyolojisi, İktisat ahlakı, İktisat Zihniyeti.

⁵⁶ Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, ercangcn@gmail.com

BİR KÜÇÜK BURJUVA İDEOLOJİSİ OLARAK TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNİN TOPLUM VE EKONOMİ PERSPEKTİFİ

İnan AKDAĞ⁵⁷

Her ideolojik akımın, bir sınıfsal karakteri vardır. Sınıfsal karakter en fazla ekonomi anlayışında ortaya çıkmaktadır. Burjuvazinin ideolojik akımı olarak liberalizm, büyük burjuvazinin ideolojisini yansıtırken, çalışan kesimlerin ideolojik akımı olarak Marksizm, işçi sınıfının ideolojisini yansıtmaktadır. Liberal ideoloji piyasaya vurgu yaparken, Marksizm toplumsal üretime vurgu yapmaktadır. Mülk sahipliği, bu analizlerde kilit önemdedir. Büyük burjuvazi ile işçi sınıfı arasında bir küçük burjuva sınıfı bulunmaktadır. Küçük burjuvazinin ekonomi tasarımı, sınırlı bir özel mülkiyet ve devlet müdahalesi bağlamında piyasa ekonomisidir. Bu çerçevede Türk milliyetçiliği, tekelci sermaye ile bağı bulunan Batı Avrupa faşizminin aksine küçük burjuva bir karakterdedir. Türk milliyetçiliğinin ekonomi metinlerinin okumasında, sınırlı bir özel mülkiyet ve devlet müdahalesi bir ekonomi tasarımı olarak inşa edildiği görülmektedir. Ekonomi alanında sahip olunan perspektif, toplumsal yapı anlayışına da yansımaktadır. Liberal ideoloji bireye vurgu yaparken, Marksist ideoloji toplum savunmaktadır. Bir yanda tek başına birey varken diğer tarafta buna karşılık toplum vardır. Türk milliyetçi ideoloji ise toplum içinde bireye önem vermektedir. Bu çalışmada kapsam olarak; Türk milliyetçiliğinin temel doktriner metinlerinde ekonomi ve toplum perspektifleri vurgulanacaktır. Türk milliyetçiliğinin teorik metinleri arasında Ziya Gökalp, Yusuf Akçura ve Alparslan Türkeş'in metinleri ele alınacaktır. Bu metinler hem teorik hem de pratik anlamda kullanılan metinlerdir. Çalışmanın önemi; Türk milliyetçiliğinin ekonomi ve toplum perspektifini ortaya koymaktır. Bu çalışmada temel hipotez; Batılı eşdeğeri hareketlerin aksine Türk milliyetçiliği küçük burjuva bir karaktere sahip olduğudur. Türk milliyetçiliği, küçük burjuva karakterini, ekonomi ve toplum tasarımında ortaya koymaktadır. Bu küçük burjuva karakter, Türk milliyetçiliğini, sınırlı anlamda mülkiyet anlayışını savunmaya götürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Milliyetçiliği, Ekonomi, Toplum, Devlet Sektörü, Özel Sektör

⁵⁷ Dr. Öğr. Üyesi Amasya Üniversitesi Merzifon İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, inanakdag@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0001-5531-403X

**EKONOMİ POLİTİĞİN “İHMAL EDİLMİŞ” ÖNCÜLERİNDEN: RICHARD
CANTILLON**Hüsnü BİLİR⁵⁸

Richard Cantillon (1680-1734) iktisadi düşünce tarihinin enteresan figürlerinden biridir. Oldukça başarılı bir tüccar ve bankacı olan Cantillon'un iktisadi konular hakkındaki düşüncelerini aktaran tek eseri olan *Essai sur la nature du commerce en général (Genel Olarak Ticaretin Doğası Üzerine Deneme) (1755)* ölümünün ardından yayınlanmış ve William Stanley Jevons (1835-1882) ve Joseph A. Schumpeter (1883-1950) gibi isimler tarafından “iktisat alanında kaleme alınan ilk sistematik ve bilimsel eser” olarak nitelendirilmiştir. Bu bakımdan Cantillon'un gerek Adam Smith'in (1723-1790) gerekse klasik ekonomi politik düşünce geleneğinin öncülerinden birisi olduğu kabul edilmektedir. Bu çalışmanın amacı söz konusu eser çerçevesinde Cantillon'un düşünce çerçevesini ve iktisadi görüşlerini ele almaktır.

Anahtar Kelimeler: Richard Cantillon, Klasik ekonomi politik, Genel denge, Genel akım şeması.

⁵⁸ Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, husnubilir@aksaray.edu.tr